

Ἀριθμ. Πρωτ. 1123

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ Τῷ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί καί πεφιλημένα τέκνα,

Χάριτι Θεοῦ ἡξιώθημεν νά φθάσωμεν καί πάλιν εἰς τήν μεγάλην ἑορτήν τῆς κατά σάρκα Γεννήσεως τοῦ Θείου Λόγου, τοῦ ἐλθόντος εἰς τόν κόσμον διά νά μᾶς χαρίσῃ τό «εὖ εἶναι»¹, τήν ἀπαλλαγὴν ἀπό τήν ἁμαρτίαν, ἀπό τήν δουλείαν εἰς τά ἔργα τοῦ νόμου καί ἀπό τόν θάνατον, νά μᾶς δωρήσῃ δέ τήν κατ' ἀλήθειαν ζωὴν καί τήν χαράν τήν μεγάλην, ἣν «οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ἡμῶν»².

Ὑποδεχόμεθα τόν «παντέλειον Θεόν»³, τόν ὁποῖον «ἀγάπη κεκόμικεν εἰς τήν γῆν»⁴, ὁ ὁποῖος καθίσταται ἡμῖν «καί ἡμῶν αὐτῶν συγγενέστερος»⁵. Ὁ κενωθεὶς Θεός Λόγος συγκαταβαίνει εἰς τό πλανηθέν πλάσμα αὐτοῦ «συγκατάβασιν ἄφραστον τε καί ἀκατάληπτον»⁶. Ὁ «ἀχώρητος παντί» χωρεῖται ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Παρθένου, ὁ μέγας ὑπάρχει ἐν σμικροῖς. Τό μέγα τοῦτο κεφάλαιον τῆς πίστεώς μας, τό πῶς ὁ ὑπερούσιος Θεός «ὑπὲρ ἄνθρωπον γέγονεν ἄνθρωπος»⁷, παραμένει «ἀνέκφαντον» μυστήριον. «Τό μέγα τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως μυστήριον, αἰεὶ μένει μυστήριον»⁸.

Αὐτό τό ξένον καί παράδοξον γεγονός «τό ἀποκεκρυμμένον ἀπό τῶν αἰώνων καί ἀπό τῶν γενεῶν»⁹, εἶναι τό θεμέλιον τῆς κατά χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. «Οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδέ γάρ ὄνομά ἐστιν ἔτε-

---

¹ Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

ρον ὑπό τόν οὐρανόν τό δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς»¹⁰.

Αὐτή εἶναι ἡ ὑψίστη σωτηριώδης ἀλήθεια διά τόν ἄνθρωπον. Ἀνήκομεν εἰς τόν Χριστόν. Τά πάντα εἶναι ἠνωμένα ἐν Χριστῷ. Ἐν Χριστῷ ἀναπλάθεται ἡ φθαρεῖσα φύσις μας, ἀποκαθίσταται τό κατ' εἰκόνα καί ἀνοίγεται εἰς πάντας τούς ἀνθρώπους ἡ ὁδός τοῦ καθ' ὁμοίωσιν. Διά τῆς προσλήψεως ὑπό τοῦ Θείου Λόγου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διά τοῦ κοινουῦ θείου προορισμοῦ καί τῆς κοινῆς σωτηρίας θεμελιούται ἡ ἐνότης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Δέν σώζεται ὁμως μόνον ἡ ἀνθρωπότης, ἀλλά σύμπασα ἡ κτίσις. Ὡς ἡ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων συμπαρασύρει ὅλην τήν πλάσιν, οὕτω καί ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀφορᾷ εἰς ὁλόκληρον τήν δημιουργίαν. «Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται, υἱοί δέ φωτός οἱ πρὶν ἐσκοτισμένοι»¹¹. Ὁ Μέγας Βασίλειος μᾶς καλεῖ νά ἐορτάσωμεν τήν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν ὡς τήν «κοινήν ἐορτήν πάσης τῆς κτίσεως», ὡς «τά σωτήρια τοῦ κόσμου, τήν γενέθλιον ἡμέραν τῆς ἀνθρωπότητος»¹².

Τό «Χριστός γεννᾶται» ἀκούεται, δυστυχῶς, καί πάλιν εἰς ἓνα κόσμον πλήρη βιαιοτήτων, ἐπικινδύνων ἀνταγωνισμῶν, κοινωνικῆς ἀνισότητος καί καταπατήσεως τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Τό 2018 συμπληροῦνται ἑβδομήκοντα ἔτη ἀπό τήν Οἰκουμενικήν Διακήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία, μετὰ ἀπό τās φοβεράς ἐμπειρίας καί καταστροφάς τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ἀνέδειξε τά κοινά ὑψηλά ἰδανικά, τά ὁποία ὀφείλουν νά σέβωνται ἀπαρεγκλίτως ὅλοι οἱ λαοί καί τά κράτη. Ὅμως, ἡ ἀθέτησις τῆς Διακηρύξεως αὐτῆς συνεχίζεται, ποικίλαι δέ καταχρήσεις καί σκόπιμοι παρερμηνεῖαι τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ὑποσκάπτουν τόν σεβασμόν καί τήν πραγμάτωσιν των. Συνεχίζομεν νά μὴ διδασκώμεθα ἀπό τήν ἱστορίαν ἢ νά μὴ θέλωμεν νά διδαχθῶμεν. Οὔτε αἱ τραγικαί ἐμπειρίαί βίας καί ἡ καταρράκωσις τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, οὔτε ἡ διακήρυξις ὑψηλῶν ἰδανικῶν, ἀπέτρεψε τήν συνέχισιν τῆς βίας καί τῶν πολέμων, τήν ἀποθέωσιν τῆς ἰσχύος καί τήν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν ἄνθρωπον. Οὔτε, βεβαίως, ἡ ἰσχὺς τῶν τεχνικῶν μέσων καί αἱ ἐκπληκτικαί κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ἡ οἰκονομική πρόοδος, ἔφερον κοινωνικήν δικαιοσύνην καί τήν πολυπόθητον εἰρήνην. Τοῦναντίον, εἰς τήν ἐποχὴν μας ὁ εὐδαιμονισμὸς τῶν κατεχόντων αὐξάνεται καί ἡ παγκοσμιοποίησις καταστρέφει τούς ὄρους τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καί εἰρήνης.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀδύνατον νά ἀγνοήσῃ αὐτάς τās ἀπειλάς κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. «Οὐδέν γάρ ὅσον ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καί φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός»¹³. Ἀγωνιζόμεθα διά τόν ἄνθρωπον, διά τήν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δικαιοσύνης, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι «ἡ ὄντως εἰρήνη παρά Θεοῦ»¹⁴, ὅτι τό ὑπέρολογον μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου καί τῆς

κατά χάριν θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτει τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ θείου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ζῶμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐλευθερίαν, ἐκ Χριστοῦ, ἐν Χριστῷ καὶ εἰς Χριστόν. Εἰς τὸν πυρῆνα αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας ἀνήκει ἡ ἀγάπη, ἥτις «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς»¹⁵, ἡ ἀγάπη «ἐκ καθαρᾶς καρδίας»¹⁶. Ἐνῶ ὁ αὐτόνομος, ὁ αὐτογνώμων καὶ αὐτάρχης, ὁ αὐτοθεούμενος καὶ αὐτομακαριζόμενος ἄνθρωπος περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν ἀτομικὴν του αὐτάρεσκον εὐδαιμονίαν καὶ βλέπει τὸν συνάνθρωπον ὡς περιορισμὸν τῆς ἐλευθερίας του, ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἔχει κατευθύνσιν πρὸς τὸν ἀδελφόν, κινεῖται πρὸς τὸν πλησίον, ἀληθεύει ἐν ἀγάπῃ. Τὸ μέλημα τοῦ πιστοῦ δέν εἶναι ἡ διεκδίκησις δικαιωμάτων, ἀλλὰ τὸ «ποιεῖν τε καὶ πράττειν τὰ δικαιώματα Χριστοῦ»¹⁷, ἐν ταπεινώσει καὶ εὐχαριστίᾳ.

Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας ὡς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγάπης ὡς ἐλευθερίας, εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος καὶ ἡ ἐγγύησις διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Σηριζόμενοι ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ ἐνθέου ἡθους δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς μεγάλας προκλήσεις τοῦ παρόντος, αἱ ὁποῖα ἀπειλοῦν ὄχι μόνον τὸ εὖ ζῆν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ζῆν τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὴν ἀλήθειαν τοῦ «Θεανθρώπου» ὡς ἀπάντησιν εἰς τὸν σύγχρονον «ἄνθρωπο-θεόν» καὶ πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ αἰωνίου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐξῆρε καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016): «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔναντι τοῦ συγχρόνου «ἄνθρωποθεοῦ», προβάλλει τὸν «Θεάνθρωπον» ὡς ἔσχατον μέτρον τῶν πάντων: «Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλὰ Θεόν ἐνανθρωπήσαντα»¹⁸. Ἀναδεικνύει δὲ τὴν σωτηριώδη ἀλήθειαν τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸ Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τόπον καὶ τρόπον τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ ζωῆς, ὡς «ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ»¹⁹ καὶ ὡς μετοχήν, ἥδη ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ»²⁰.

Ἡ Σάρκωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἡ βεβαίωσις καὶ ἡ βεβαιότης ὅτι τὴν ἱστορίαν, ὡς πορείαν πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν Ἐσχάτων, κατευθύνει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Βεβαίως, ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία δέν συντελεῖται μακρὰν ἢ ἀνεξαρτήτως τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, τῶν ἀντιφάσεων καὶ τῶν περιπετειῶν αὐτῆς, ποτέ δέν ὑπῆρξεν ἄνευ δυσκολιῶν. Ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιτελεῖ τὸ ἁγιαστικόν, ποιμαντικόν καὶ μεταμορφωτικόν ἔργον αὐτῆς. «Ἡ γὰρ ἀλήθειά ἐστι τῆς Ἐκκλησίας καὶ στῦλος καὶ ἐδραῖωμα... Στῦλός ἐστι τῆς οἰκουμένης ἡ Ἐκκλησία... καὶ μυστήριόν ἐστι, καὶ μέγα, καὶ εὐσεβείας μυστήριον»²¹.

Ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἄς συνορτάσωμεν, εὐδοκίᾳ τοῦ σκηνώσαντος ἐν ἡμῖν Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ πεπληρωμένη, τὰς ἐορτάς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου.

Ευχόμεθα ἐκ Φαναρίου, ὅπως ὁ σαρκωθεὶς καὶ συγκαταβάς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, χαρίζεται εἰς ὅλους κατὰ τὸν νέον ἐνιαυτόν τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ, ὑγιείαν κατ' ἄμφω, εἰρήνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, διαφυλάττη δὲ καλῶς τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ εὐλογῇ τὰ ἔργα διακονίας αὐτῆς, ἵνα δοξάζηται τὸ ὑπεράγιον καὶ ὑπερῦμνητον ὄνομα Αὐτοῦ.

*Χριστούγεννα, βιζ΄
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐκέτης πάντων ὑμῶν*

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος ΛΗ΄, εἰς τὰ Θεοφάνια, εἶπουν τὰ Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος, Γ΄, PG 36, 313.
2. Ἰωάν. ι΄, 18.
3. Δοξαστικὸν Ἀποστίχων Μεγάλου Ἐσπερινοῦ Χριστουγέννων.
4. Νικολάου Καβάσιλα, Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ΄, PG 150, 657.
5. Ὁ.π., ΣΤ΄, PG 150, 660.
6. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως», Γ΄, α΄, PG 94, 984.
7. Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά τε καὶ Οἰκονομικά περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἑκατοντάς πρώτη, ιβ΄, PG 90, 1184.
8. Ὁ.π.
9. Κολ. α΄, 26.
10. Πράξ. δ΄, 12.
11. Ἰαμβλική Καταβασία τῶν Θεοφανείων, ῥοδή Η΄.
12. Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ὁμιλία εἰς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, PG 31, 1472-73.
13. Νικολάου Καβάσιλα, Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ΣΤ΄, PG 150, 649.
14. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Α΄, Ὁμιλία Α΄, α΄, PG 61, 14.
15. Α΄ Κορ. ιγ΄, 5.
16. Α΄ Τιμ. α΄, 5.
17. Θεοτοκίον τῶν Ἀποστίχων τῶν Αἰνῶν 12ης Ὀκτωβρίου.
18. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως», Γ΄, β΄, PG 94, 988.
19. πρβλ. Ἐφεσ. δ΄, 15.
20. Ἐγκύκλιος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, § 10.
21. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον Α΄, Ὁμιλία ΙΑ΄, PG 62, 554.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Άριθμ. Πρωτ.: 877

25 Δεκεμβρίου 2017

ΕΠΚΥΚΛΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ 2017

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΝΘΙΜΟΣ

Πρός τούς εύλαβεῖς **Ἱερεῖς** καί τούς εὐσεβεῖς **Χριστιανούς**
τῆς καθ' ἡμᾶς **Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης**

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Ἡ μεγάλη ἐσορτὴ τῶν **Χριστουγέννων**, ἡ ἀνυπέροβλητή αὐτὴ **συγκατάβαση** τοῦ **Οὐρανοῦ** πρὸς τόν **κόσμο** τοῦ Πλανήτη μας, δυστυχῶς δὲν μᾶς εὐρίσκει καλύτερους ἀπὸ ὅσο εἴμεθα οἱ ἄνθρωποι σὲ προγενέστερες ἐποχές. **Ὀλόκληρος** ὁ κόσμος εἶναι **ταραγμένος** καὶ ὅλες οἱ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις ἐπιχειροῦν διστακτικὰ βήματα γιὰ τὴ **ζωή**, ὑποτασσόμενοι στὰ σύγχρονα αἰσθήματα τοῦ **φόβου**, τῆς **ἀνησυχίας**, τῆς **ἀβεβαιότητος** καὶ τῆς **ἀνασφάλειας**. Ἡ **εὐμάρεια** τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ **ἀφθονία** τῶν ἀγαθῶν δὲν μποροῦν νὰ ἐξουδετερώσουν τὰ ἀγωνιώδη **προβλήματα** τῆς καθημερινότητος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκτίμηση ὅτι τό κακό μπορεῖ νὰ προέλθῃ **ξαφνικὰ** ἀπὸ ὅποιοδήποτε **σημεῖο** τοῦ κόσμου.

Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι ὁμοιάζουμε μὲ τόν **Ἰωσήφ** πού ἀγωνιωδῶς κατέληξε στό **Σπήλαιο** τῆς **Βηθλεέμ** μὲ τὴν **Θεοτόκο Μαρία**, καὶ μετὰ τὴν Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ, ἔφυγε διωγμένος στὴν Αἴγυπτο ἀπὸ τὴν θηριωδία τοῦ Ἡρώδη. Πολλοὶ ἐκφράζουν τὴν ἀπορία τους ἀπλᾶ λέγοντας· Ἀλλοίμονο πῶς ἔγινε ὁ κόσμος ἔτσι; Ἐάν ἀναζητήσωμε **εὐθύνες** γι' αὐτὴ τὴν παγκόσμια ἀναταραχὴ, θά βεβαιωθοῦμε ὅτι ὁ **μόνος** πού **δὲν εὐθύνεται** γιὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι ὁ **Χριστός**, καὶ βεβαίως ἡ **Ἁγία Ἐκκλησία Του**. Πρῶτοι ἀπὸ ὅλους πταίουν οἱ **ἡγέτες**, ὅπου γῆς, καὶ ὅσοι ἀπὸ τούς **δῆθεν διανοουμένους** ἐξωθοῦν τούς ἀνθρώπους νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν **σωτήρια ἐπιτόρῃ** τοῦ Θεοῦ. Καὶ βεβαίως ποσοστὸ συμμετοχῆς ἔχομε **ὅλοι** μας. Τό ἔσχατο σημεῖο τῆς παγκοσμίου καταπτώσεως εἶναι νὰ **δολοφονοῦν** κάποιοι **ἄθῶους** ἀνθρώπους στό **ὄνομα** τοῦ ἐνός, κατὰ τὴν ἀποψή τους, Θεοῦ, ἢ κάτω ἀπὸ τίς ἐπιταγές μᾶς **παραερμηνευτικῆς** θρησκευτικῆς **αἰρέσεως**. Ἔτσι σήμερα γίνονται οἱ ἰδιότυποι **ἀκήρυκτοι πόλεμοι**. Ἀλλὰ μήπως ἡ ἠθικὴ κατάπτωση καὶ ἡ διαφθορὰ ὄλων τῶν κοινωνιῶν, σήμερα, δὲν ἀποτελεῖ πόλεμο ἀπὸ τόν ὁποῖο **πίπτουν** ἠθικὰ **νεκροὶ** τόσο ἄνθρωποι;

Ἐνώπιον αὐτῶν τῶν φαινομένων πού παρατηροῦνται στὶς σύγχρονες κοι-

νωνίες, οί άνθρωποι οί όποιοι στηρίζονται **«ἐπί τήν πέτραν τῆς πίστεως»**, καλοῦνται νά ανανεώνουν τίς **ἐλπίδες** τους αναδεικνυόμενοι **ἄξιοι** τοῦ ὀνόματος **Χριστιανοί**. Μιά τέτοια εὐκαιρία **ανανεώσεως** καί **πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ** εἶναι ἡ μεγάλη **ἐορτή** τῆς Χριστιανοσύνης, ἡ ὑπερφυῆς **Γέννηση** τοῦ **Σωτῆρος Χριστοῦ**, τῆς ὁποίας ἐκάναμε μνεία στήν ἀρχή τοῦ κειμένου μας. Διά τοῦ Χριστοῦ ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος γίνεται **«κοινωνός θείας φύσεως»**, διδάσκει ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Μέ τήν θεία ἐνανθρώπηση ἐπιτυγχάνεται ἡ **ἀποκατάσταση** τῆς **κοινωνίας** μεταξύ τοῦ πεσόντος **ἀνθρώπου** καί τοῦ Ἁγίου **Θεοῦ**. Αὐτό εἶναι τό θαῦμα τῆς **θείας ἀγάπης**. Γι' αὐτό καί ὁ **θαυμασμός** μας ὅταν ἀπενίζωμε τόν Χριστό ὡς μικρό βρέφος στή φάτνη πλησίον τῆς **Παναγίας Μητέρας** του εἶναι δικαιολογημένος ὡς **ἀπαρχή συμμετοχῆς** στό **μυστήριο** τῆς **Λυτρώσεως**. Ὁ σαρκωθεῖς Κύριος, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ἔγινε ὁ νέος Ἀδάμ, **«ὁ καινός ἄνθρωπος»**, ἡ ὑπαρξιακή κεφαλή ὅλης τῆς **λυτρωμένης ἀνθρωπότητος**. Δηλαδή ὅλων ἐκείνων πού ἐπίστευσαν στό **Χριστό** καί ἔθεσαν τήν ζωή τους στό **δρόμο** τοῦ **Εὐαγγελίου** του. Ἡ **Γέννηση τοῦ Χριστοῦ** εἶναι, κάθε χρόνο τέτοιες ἡμέρες, ἕνα **καινούργιο ξεκίνημα** ἀπό μία **νέα ἀφετηρία**. Ὑπάρχει ἀξιολογότερο **ἄθλημα** ἀπό αὐτό; Ὑπάρχει σημαντικότερη **νίκη** ἀπό αὐτή;

Ὅσοι **ἀρνοῦνται** τόν **Χριστό** καί τήν **Ἐκκλησία**, οὔτε σέ **ἀσφαλῆ** δρόμο βαδίζουν, οὔτε τήν **ἀλήθεια** κατέχουν, οὔτε ζοῦν τήν **πραγματική** ζωή τοῦ Πνεύματος τῆς **Ἐκκλησίας**. Ἰδιαίτερα **σήμερα**, πού τόσο χαμηλά ἔχει πέσει ὁ ἄνθρωπος καί τόσο πολὺ ἔχει ἀπαξιωθῆ ἡ **ἀνθρώπινη προσωπικότητα**, μόνος ὁ ἐνανθρωπήσας **Χριστός** μπορεῖ νά τόν καταστήσῃ **ἄξιο** νά λέγεται καί νά εἶναι **ἀληθινός ἄνθρωπος**. Ἄλλωστε ἡ διακήρυξη ἀκούσθηκε ἀπό τήν ἴδια θεϊκή φωνή· **«Ἐγώ εἰμί ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή»**.

Οἱ ἐκθαμβωτικοί πολύχρωμοι φωτισμοί γιά τήν μεγάλη τούτη ἐορτή καί ἡ **ὑπεραυξημένη** ἐμπορική κίνηση γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων καί τῶν ἀνταλασσόμενων δώρων, δέν θά πρέπει νά καλύψουν μέ τά **νέφη** τῆς **κοσμικότητος** τό ἀληθινό νόημα **τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως**. Καί τό ἐρώτημα εἶναι σαφές· ὑπάρχει **ὠραιότερος σκοπός** στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν **ἐπιθυμία** καί τόν **ἀγώνα** του νά γίνῃ ἕνας **ἄνθρωπος** τοῦ **Θεοῦ**, ἕνα **τίμιο μέλος** τῆς **Ἐκκλησίας** τοῦ Χριστοῦ; Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος ἔχει ὡς πρῶτο ἐφόδιο τοῦ τήν **εἰρήνην** πού ἔφερε ὁ **Χριστός** στόν κόσμο, ἡ **εὐτυχία** εἶναι μόνιμη κατάσταση τῆς **καρδιάς** του, ἡ **ἀγάπη** τόν ὀδηγεῖ σέ ἔργα **φιλανθρωπίας** καί **προσφορᾶς**, ἡ **πίστις** τόν κρατεῖ **ὄρθιο** καί δυνατό στήν ὥρα τῶν δοκιμασιῶν, καί ἡ **Ἐκκλησία** τόν στεφανώνει μέ τήν **Χάρι** τοῦ **Θεοῦ**.

Ἀδελφοί μου,

Ἐμεῖς **ὅλοι**, ὅσοι σήμερα προσπαθοῦμε καί πάλι νά ζήσωμε **πνευματικά** τήν μεγάλη ἐορτή τῶν **Χριστουγέννων** καί τῆς **θείας Ἐπιφανείας**, στολισμένοι μέ

Γιατί χτυποῦν τόν κ. ᾽Ανθιμο

Τοῦ ΙΩΑΝΝΗ ΝΑΣΙΟΥΛΑ*

Ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ Θεσσαλονίκης κ. ᾽Ανθιμος εἶναι μία ἐμβληματική μορφή τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας. Ἡ ἐκκλησιαστική του διακονία διατρέχει ὅλη τὴν σύγχρονη ἑλληνική ἱστορία. ᾽Ἐξησε βασιλιάδες καὶ δικτάτορες, πρωθυπουργούς καὶ προέδρους, πατριῶτες καὶ κλέφτες. ᾽Ἐξησε ἐπίσης μέ τούς Ἑλληνες νοικοκύρηδες καὶ μέ τούς Ἑλληνες προδομένους καὶ φτωχούς. Ὅταν ἀνέλαβε τὴν Ἱερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης, ἐνθρονίστηκε σέ θέση ὅπου καὶ πρὶν ἀπ' αὐτόν κάθονταν γίγαντες. Τό ἐκκλησιαστικό του ἔργο στήν πάλαι ποτέ συμβασιλεύουσα εἶναι τεράστιο καὶ ἀναγνωρίζεται ἀπό τὴν τοπική ἐκκλησία καὶ κοινωνία. Ἡ πόλις ἢ ἑλληνίς ἀνέδειξε τόν κ. ᾽Ανθιμο σέ μεγάλο ἱεράρχη.

Ἡ Θεσσαλονίκη δέν εἶναι τυχαία ἀπό ἐκκλησιαστικῆς ἄποψης. Δέν

ἔχουν ὅλοι τὴν ἀγαθὴ τύχη νά λειτουργοῦν στόν Ἅγιο Δημήτριο, στήν Ἁγία Σοφία ἢ στήν Ροτόντα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Στήν Θεσσαλονίκη, θά δεῖ κανεῖς ἀρκετά συχνά ἐκθαμβωτικές καὶ καθηλωτικές εἰκόνες μιᾶς γιά πολλούς χαμένης ἐποχῆς. Τό ἐπιτρέπουν οἱ πρωτοβυζαντινοὶ χριστιανικοὶ ναοὶ μέ τὴν μνημειακὴ τους ἀρχιτεκτονική. Τό εὐλογοῦν τὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ τό ἐγκαίνιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Πνευματικά ὑπάγεται ἀπευθείας στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης καὶ μνημονεύει τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο. Ἡ ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης εἶναι ὁ κρῖκος τῆς συνέχειάς μας σέ πνευματικό καὶ πολιτειακό ἐπίπεδο, ὅπου τό «ἀρχαῖον κάλ-

συνέχεια στήν σελίδα 8

* Ὁ κ. Ἰωάννης Νασιούλας εἶναι ὁ Διευθυντής τῆς ἐφημερίδας ΑΡΙΣΤΕΙΑ.

τά δῶρα τῆς ἀληθινῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἀγνότητος, καὶ μέ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τόν Σωτῆρα Χριστό «διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεέμ καὶ ἴδωμεν τό ρῆμα τοῦτο τό γεγονός, ὃ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν». Καὶ ἅς ἠχοῦν πάντα μέσα στίς ψυχές μας, σέ κάθε βῆμα τῆς ζωῆς μας, οἱ λόγοι τοῦ ἕξαστραπτοντος ἀπό τό οὐράνιο φῶς τοῦ ἀγγέλου, πρὸς τούς ποιμένες: «Ἴδου εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαράν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ». Ἀμήν.

**Χρόνια πολλά καὶ Εἰρηνικά,
Καὶ ὁ Καινούργιος Χρόνος 2018 νά εἶναι Εὐλογημένος.**

Εὐχέτης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

Γιατί χτυποῦν τόν κ. Ἄνθιμο

συνέχεια ἀπό τήν σελίδα 7

λος» ἀτενίζει τήν κοσμοπολίτικη, ἀλεξανδρινή οἰκουμένη.

Πρόσφατα, μέ πρωτοβουλία τοῦ Μητροπολίτη κ. Ἀνθίμου, μιά τελετή πού ὁμοιά της γίνεται μία φορά στά χίλια χρόνια ἔλαβε χώρα στό ἐκκλησιαστικό μνημεῖο τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ροτόντας. Ὅσοι ταξίδεψαν στήν Ρώμη, θά ἔχουν δεῖ ἐκεῖ μνημεῖο πού ὁμοίό του ἀποτελεῖ αὐτό τῆς Θεσσαλονίκης. Τό δικό μας εἶχε κτισεῖ στό πλαίσιο τῆς ἀνοικοδόμησής τῆς πόλεως ὥστε νά γίνει πρωτεύουσα τῆς τότε Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Κάτι πού εἶναι ἐμφανές ὄχι μόνον ἀπό τήν ὄψη, ἀλλά καί τήν αἴσθησι πού ἀποπνέει. Στήν Ροτόντα, ἔλαβε χώρα ἡ τελετή ἐπανατοποθέτησης τοῦ ἐγκαινίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου: τμήματος ἀπό τό ὕφασμα τό ματωμένο μέ τό αἷμα του, πού βρισκόταν παλαιότερα τοποθετημένο σέ εἰδική κρύπτη, ὑπό τήν Ἁγία Τράπεζα. Εἶχε ἀφαιρεθεῖ καί σταλεῖ πρὶν δεκαετίες στό Ἐξωτερικό ἀπό τόν τότε Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, ὅπου καί ἐπιβεβαιώθηκε ἡ χρονολόγησή του ἀπό τήν ἐποχή τοῦ μεγάλου Ἁγίου τῆς παγκόσμιας χριστιανοσύνης. Καί ἐντοπίστηκαν τά σημεῖα πού τό καθαγιασμένο ὕφασμα φέρεי στίγματα αἵματος ἀνθρωπίνου... Μέ τήν ὀλοκλήρωσι τῆς ἐρευνητικῆς διαδικασίας, τύχη ἀγαθή ἔδοξε ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης νά εἶναι αὐτός πού θά τό ἐπέστρεφε στήν θέση του. Ἡ τελετή συγκλόνισε τούς παρισταμένους πιστούς καί ἄφησε μνήμες πού θά ζοῦν γιά πάντα στήν ψυχὴ τους.

Ἐδῶ καί καιρό, ὁ γέρον τῆς Θεσσαλονίκης προετοιμάζει τήν ἀνοικοδόμησι Νοσοκομείου ἐξειδικευμένου στοὺς χρονίως πάσχοντες, ἔχοντας τάξει γιά τόν ἱερό αὐτό σκοπὸ μεγάλο ποσὸ χρημάτων στό ὕψος τῶν ἑκατομμυρίων εὐρῶ. Τά χρήματα μαζεύτηκαν λεπτό μέ λεπτό ἀπό τούς «δίσκους» πού περιφέρονται στίς ἐκκλησίες καί ἀπό τό ὑστέρημα τῶν φτωχῶν πιστῶν Ἑλληνίδων καί Ἑλλήνων. Ἐπίσης, στήν Ἱερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης ἐμπιστεύονται πολλοὶ εὐποροὶ συμπολίτες μας τίς κληρονομίες τους: ὅλοι τους ἦταν ἀρκετά ἱκανοὶ στό νά μποροῦν νά δημιουργήσουν περιουσίες πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων ἢ ἑκατομμυρίων – καί εἶναι ἐξίσου διααγείς στό ποῦ ἀξίζει νά ἐμπιστευτοῦν τήν τεράστια δωρεά τους. Οἱ Θεσσαλονικεῖς ἔχουν ἕναν ἄξιο ἱεράρχη.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης προσφέρει στέγη, φαγητό, ἐκπαίδευσι καί ἀξιοπρέπεια σέ χιλιάδες συνανθρώπους μας ἀπό τά τέσσερα σημεῖα τῆς γῆς καί τῆς μικρῆς μας Ἑλλάδος. Οἱ ὑποδομές τῶν ἰδρυμάτων της εἶναι ἀξιοζήλευτες καί τό ἔργο τους γίνεται χωρὶς νά ἐξεταστεῖ ἡ ἐθνικότητα ἢ ἡ θρησκεία τῶν ὠφελουμένων. Παιδιά ἀπό τά Σκόπια, τήν Βουλγαρία, τήν Συρία ἢ τήν Ἀφρική, μαζί μέ Ἑλληνόπουλα, βρῖσκουν μιά ζεστή ἀγκαλιά γιά νά μπορέσουν νά συνεχίσουν στήν ζωὴ. Πρόσφατα, ἡ Ἱερά Μητρόπολις ἀναδέχθηκε τό δύσκολο ἔργο νά ἀγκαλιάσει τά ἀσυνόδετα ἀνήλικα τῶν ἐξαθλιωμένων καραβανιῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν Συρία.

Κανείς απ' όσους βρίσκονται κοντά στην Έκκλησία δεν είναι τόσο άφελής ώστε να κάνει τόν συνήγορο της ιεραρχίας, προσώπων ή θεσμών: η Έκκλησία δεν χρειάζεται υπεράσπιση ή συνηγόρους. Όπως ακριβώς δεν διαφημίζει τό έργο της. Στά κανάλια, άκούμε συχνά για τίς μεγάλες πρωτοβουλίες πού λαμβάνονται από Μή Κυβερνητικές Όργανώσεις, άστέρες της επιχειρηματικότητας ή τηλεοπτικούς σταθμούς. Όλα είναι καλά, άκόμα και άν γίνονται για δέκα λεπτά δημοσιότητας και για διαφήμιση μέσω της φιλανθρωπίας ή της δήθεν έταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Άπλως θά πρέπει να αναλογιστούμε ποιόν και γιατί εμπιστεύονται οί άνθρωποι. Η Έκκλησία αναδέχεται τό συντριπτικό ποσοστό τών δωρεών τών ανθρώπων στή χώρα. Ούτε κατά διάνοιαν δεν μπορούν να συγκριθούν οί ΜΚΟ ή τό κράτος μέ τήν εμπιστοσύνη και τήν οικονομική στήριξη πού οί πολίτες επιδεικνύουν προς τήν Έκκλησία. Γνωρίζουν πώς ή Έκκλησία και ό κάθε ταπεινός Μητροπολίτης υπεράσπισαν, συντήρησαν και αυγάτισαν τήν περιουσία πού φτιάχθηκε μέ τό συλλογικό ύστέρημα και τήν ελεύθερη βούληση τών πιστών έδω και χιλιάδες χρόνια. Οί ιεράρχες δεν πώχευσαν τήν Έκκλησία, δεν έκλεψαν τόν όβολό της χήρας και δεν παρέδωσαν τούς πιστούς τους οικονομικούς σκλάβους και προδομένους.

Δέν ύπάρχει πρωτοβουλία του Πατριωτικού Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ανθίμου πού να μην διαβάλλε-

ται από μία διακριτή συμμαχία περιθωριακών συμφερόντων. «Βοήθα με να σε βοηθώ»: ξένες πρεσβείες, κομματικά στελέχη πού εκφράζουν τό 0,5 τοίς εκατό του πληθυσμού, μικρόνοες και άναξιόπιστοι πολιτικοί ύπο-τοπικού βεληνεκούς και όργανωμένοι ύστερικοί μέ τήν έμμογή να επιβάλουν τόν τρόπο ζωής τους – προσθέστε σ' αυτούς και όσους μισούν κάθε τί εκκλησιαστικό. Τό άξιοσημείωτο είναι ή ψυχιατρικού τύπου έμμογή, ή επένδυση σε χρόνο και χρήμα και τά μέσα πού τάσσονται στήν πολεμική αυτή: ιστότοποι, έφημερίδες πού δεν διαβάξει κανείς, αναρτήσεις στο Facebook και ένας επικοινωνιακός όχρετός πού στο τέλος καταλήγει περιγελος.

Κάνοντας μηνύσεις για να μην γίνει τό Νοσοκομείο ή για να μην επαναποθετηθεϊ ό Σταυρός από εκεί πού αφαιρέθηκε για να γίνουν αναστηλωτικές επισκευές. Κατηγορώντας τόν Μητροπολίτη για κακοψυχία άπέναντι σε ομάδες του πληθυσμού ή τούς έξαθλιωμένους λαθρομετανάστες και πρόσφυγες από τίς χώρες του πολέμου, πού σχεδόν μόνον αυτός περιθάλλει όταν φύγουν οί κάμερες. Χύνοντας κροκοδείλια δάκρυα για τήν προστασία τών αρχαίων μνημείων πού θά τά καταστρέψουν οί δονήσεις από τίς ψαλμωδίες, ό καπνός τών κεριών και του θυμιάματος ή οί πατημασιές τών πιστών – τών πιστών για τούς όποιους κτίστηκαν και από τούς όποιους αφαιρέθηκαν από τούς κατακτητές της Ελλάδος...

Η μεγάλη κοινωνία τούς παρακαλουθεϊ μέ λύπηση και άπορία.

Ω ΕΛΑΤΟ Ω ΕΛΑΤΟ ΗΡΘΕΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΠΑΛΙ!

*ΣΑΝ ΤΗ ΝΥΦΗ ΣΤΟΛΙΣΜΕΝΟ
ΦΟΥΝΤΩΤΟ ΚΑΜΑΡΩΤΟ
ΝΑ ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΦΩΤΙΣΜΕΝΟ
ΣΤΟ ΣΑΛΟΝΙ Τ' ΑΝΟΙΧΤΟ*

Τοῦ Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Πρωτοσυγκέλλου Ι.Μ.Θ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ καί πάλι! Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ μᾶς ὀδηγεῖ γιά μιὰ ἀκόμη φορά μπροστά στό Ἅγιο Δωδεκαήμερο. Μιά ὁμορφη Ἐκκλησιαστική περίοδος ξανοίγεται μπροστά μας, στήν καρδιά τοῦ χειμώνα, πού περιλαμβάνει μεγάλες γιορτές καί τέμνεται ἀπό τήν ἀλλαγὴ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους.

Ἐνόψει τῆς μεγάλης γιορτῆς τό κλίμα ἀλλάζει. Ἡ καθημερινότητα ὑποχωρεῖ καί δίνει τήν θέση της στόν ἑορτασμό. Ὁ ἐπιμελημένος στολισμός σπιτιῶν, καταστημάτων, δρόμων, ἢ μαγευτική φωτοχυσία πού πλημμυρίζει τά πάντα, οἱ ὕμνοι, τά τραγούδια, τά κάλαντα πού ἀντηχοῦν παντοῦ, ὅλα συμβάλλουν στήν δημιουργία τοῦ εὐχάριστου γιορταστικοῦ κλίματος.

Κυρίως, κάνει τήν ἐμφάνισή του τό Χριστουγεννιάτικο Δέντρο. Ἀπαραίτητο στοιχεῖο στόν ἑορτασμό. Συναντιέται παντοῦ. Κυριαρχεῖ. Περίοπτη καί τιμητική ἢ θέση του. Καταστόλιστο καί ὀλόφωτο, ἀληθινό ἢ ψεύτικο, μικρότερο ἢ μεγαλύτερο, πράσινο ἢ λευκό, ἀκριβό ἢ φθινότερο, ἀναμφίβολα συμβάλλει στήν μαγεία τῆς γιορτινῆς ἀτμόσφαιρας.

Ἰεροτελεστία ὁ στολισμός του. Οἰκογενειακό γεγονός, κυρίως γιά τά μικρά παιδιά. Στά μάτια τους φαντάζει μυθικό.

Γιορταστική ἐκδήλωση συνοδεύει τό πρῶτο «ἀνάμμα» στήν κεντρική πλατεία τῆς πόλης. Κοινωνικό γεγονός. Ἐνθουσιώδης ὑποδοχή. Καί ἕνας ἐνδιάθετος συναγωνισμός γιά τό μεγαλύτερο, τό ὑψηλότερο, τό φωτεινότερο, τό ἐντυπωσιακότερο, τό καλύτερο Δέντρο. Παρόν τό Δέντρο στήν Χριστουγεννιάτικη διηγηματογραφία. Παρόν καί στά τραγούδια τῆς περιόδου (ἤδη προτάξαμε δύο ἀναφορές ὡς ἐπικεφαλίδα τῆς παρούσης ἐνασχόλησης).

Ἐπισταμένη ἔρευνα καί μελέτη περὶ τοῦ ἐθίμου τοῦ Χριστουγεννιάτικου Δέντρου, δέν ἔχει καταλήξει, ἐάν ἢ προέλευσή του εἶναι Δυτική ἢ Ὁρθόδοξη. Μπορεῖ ἢ σκέψη μας νά κατευθύνεται στά χιονισμένα δυτικοευρωπαϊκά δάση, ὡς συνηθισμένο Χριστουγεννιάτικο τοπίο, ἀλλά ἢ συνήθεια στολισμένου Δέντρου, καί μάλιστα ἐντός τῶν Ἱερῶν Ναῶν, μαρτυρεῖται καί στήν Ἀνατολή ἀπό πολλή πρῶιμη ἐποχή. Συμπεραίνεται λοιπόν, ὅτι τό ἔθιμο διαθέτει παγκοσμιοκαταχρηστικό χαρακτήρα, καί τό Δέντρο παραμένει βαθιά ριζωμένο σέ Ἀνατολή καί Δύση.

Ἡ προσπάθεια ἀντικατάστασής του ἀπό τό στολισμένο καραβάκι, πού ἐπιχειρήθηκε στή χώρα μας, κάποια χρόνια

πρίν, ἄν καί αὐτό ἀποτελεῖ ἔθιμο κάποιων νησιωτικῶν περιοχῶν τῆς πατρίδας μας, δέν κατόρθωσε νά τό ὑποσκελίση τελικά καί ἀπέτυχε. Τό καταστόλιστο καί κατάφωτο Δέντρο, διατηρεῖ τόν ἀνυπέρβλητο ἔθιμοκό του χαρακτήρα, σταθερά, ἐμπεριέχοντας ἕναν βαθύτατο, ἀναντικατάστατο καί ἀξιοσημείωτο συμβολισμό.

Καταρχήν εἶναι «Χριστουγεννιάτικο». Εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ὅπως παραδέχεται ἕνα γνωστό τραγουδάκι: «Ἦλθαν τά Χριστούγεννα ἑορτή μεγάλη – καί τό Δέντρο τοῦ Χριστοῦ ἦλθε, ἦλθε πάλι». Ἀπαραιτήτως στήν βάση τοποθετεῖται ἡ Φάτνη, πού εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς Γεννήσεως, ἀσχέτως ζωγραφικῆς νοοτροπίας, δυτικότητος, Βυζαντινῆς ἢ ἐκλαϊκευμένης. Καί ἡ Φάτνη κάτω, χαμηλά γιά νά ἐκφράσει ὅτι ὁ «Ἄναρχος Θεός καταβέβηκε» καί ψηλά τό Ἄστέρι, πού ὡδήγησε τούς Μάγους. Ἡ θαυμαστή συμμετοχή τοῦ οὐρανοῦ ὁ ὁποῖος «προσφέρει τόν Ἄστέρα» σύμφωνα μέ τήν Ὑμνολογία. (Εἶναι σωστότερη ἡ τοποθέτηση ἀστεριοῦ, ἀπό τήν κορώνη-κορυφή πού ἐπικρατοῦσε στό παρελθόν). Τά πολυάριθμα φῶτα, παλαιότερα ἀναμμένα κεράκια, ἐκτός ἀπό μεγαλοπρέπεια, προξενοῦν «φωτοχυσία», καταδεικνύοντας ὅτι ἡ Γέννηση τοῦ Κυρίου «ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ, τό φῶς τῆς γνώσεως». Οἱ μπάλες εἶναι οἱ καρποί τοῦ Δέντρου, καί παρᾶπέμπουν στήν καρποφορία, ὄχι μόνο τήν φυσική ἀλλά κυρίως στήν πνευματική καρποφορία πού προκάλεσε ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ στή γῆ. Τέλος ἀκόμη καί τά Δῶρα πού θά τοποθετηθοῦν τριγύρω εἶναι δείγμα ἀγάπης σέ οἰκεῖα καί προσφιλή πρόσωπα, σ' αὐτήν τήν κατεξοχήν γιορτή τῆς ἀγάπης.

Ἀλλά καί καθεαυτό, τό ἴδιο τό Δέντρο,

συμβολίζει τήν συμμετοχή τῆς κτίσης στόν ἑορτασμό. Ὁ Θεός κατέρχεται ἐν τόπῳ καί χρόνῳ, σαρκωθείς, ἐνανθρωπήσας, μέσα στήν κτίση πού δημιούργησε. Ὁ Δημιουργός ἐντός τῆς δημιουργίας, μέσα στό γήινο φυσικό περιβάλλον γιά νά τό ἀνακαινίσει καί αὐτό μαζί μέ τόν ἄνθρωπο, τήν κορωνίδα τῆς δημιουργίας. Οἱ συνέπειες τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος εἶναι ὁρατές καί ἡ κτίση τοῦ Θεοῦ, συμπαράσῳρεται στήν Πώση, «συστενάξει καί συνωδίνει» σύμφωνα μέ τήν Καινή Διαθήκη. Ὁ καθαγιασμός ἀνθρώπου καί κτίσεως θά διαφανῆ καθαρότερα στό κλείσιμο τοῦ Ἁγίου Ὁδοκαήμερου μέ τόν Μέγα Ἁγιασμό τῶν Θεοφανείων.

Ἀβίαστα, μπροστά στό Χριστουγεννιάτικο Δέντρο, ἡ σκέψη μας ὡδηγεῖται στήν ἀλόγιστη καταπάτηση τῆς κτίσεως, καί στήν φθορά πού ὑφίσταται τό φυσικό περιβάλλον. Ἀτενίζοντας τό στολισμένο Δέντρο, συνειρμικά ὁ νοῦς μεταφέρεται στά πανέμορφα δάση πού χάθηκαν, στά πολυάριθμα δέντρα πού ἔγιναν σάχτη καί στήν πατρίδα μας καί ἄλλοῦ. Ἀντικρύζοντας τό ἀνακαινισμένο ὕδωρ τοῦ Ἁγιασμοῦ, πηγῆ εὐλογίας καί χάριτος, τό μυαλό μας ἀνατρέχει στήν μόλυνση τοῦ ὑδάτινου περιβάλλοντος, θαλασσῶν, λιμνῶν, ποταμῶν, πού κάθε λίγο πληροφορούμαστε ἀπό τά μέσα ἐνημέρωσης.

Ἐνα ἀδυσῳπητο «ΓΙΑΤΙ;» ὀφείλει νά πλανᾶται, ὄχι γιά νά σκιασῆ τόν ἑορτασμό, ἀλλά γιά νά ὡδηγῆ σέ περίσκεψη καί προβληματισμό. Γιατί ἐνῶ λέμε συχνά, ὅτι ἡ Φύση ἐκδικεῖται, καί τό βλέπουμε, φαίνεται ὅτι αὐτό δέν μᾶς ἀπασχολεῖ ιδιαίτερα.

Δέν ἀναφερόμαστε σ' ὅλα αὐτά ἀκολουθώντας ἀπλᾶ τό σύγχρονο οἰκολογι-

ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Έν Θεσσαλονίκη, 07.12.2017

Ἄξιότιμο Κυρία
Λουῖζα Τζαβέλλα-Χουλιάρáκη,
 Κυρία Τζαβέλλα-Χουλιάρáκη,

Ἐλάβαμε τὴν ἀπὸ **19-11-2017** ἐπιστολὴν σας καὶ εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Εἶσθε ἄξια ἐπαίνων γιὰ τὴν **διακονίαν** πού προσεφέρατε στὴν δεινῶς πάσχουσα μητέρα σας. Ὁ Κύριος νὰ εὐλογῆσῃ ἐσᾶς διὰ τὴν **θυσιαστικὴν προσφορὰν** σας καὶ νὰ **ἀναπαύσῃ** τὴν **ψυχὴν** αὐτῆς ἐν χώρᾳ ζώντων.

Ω ΕΛΑΤΟ Ω ΕΛΑΤΟ ΗΡΘΕΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΠΑΛΙ!

συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 11

κό ἐνδιαφέρον, σωστό καὶ ἔντιμο θὰ πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε. Δέν εἶναι δικό μας ἔργο ἢ διερεύνηση καὶ ἡ ἀποκάλυψη συμφερόντων, ἢ ἀναζήτηση καὶ ἐπίρριψη εὐθυνῶν. Ὑπάρχουν ἀρμόδιοι φορεῖς καὶ ὀφείλουν νὰ δραστηριοποιηθοῦν εὐσυνείδητα πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση καὶ ἐπιτέλους πρέπει νὰ τὸ πράξουν.

Γιὰ μᾶς τὸ πρόβλημα εἶναι πνευματικό. Ἡ ἀλλοίωση καὶ ἡ καταπάτηση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἁμαρτία διότι εἶναι καταστροφή τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁμορφου δώρου πού μᾶς ἔχει προσφερθεῖ γιὰ χρῆση καὶ ὄχι γιὰ κατάχρηση. Τὸ μεγάλο καὶ ὁμορφο σπίτι πού μᾶς χάρισε ὁ Θεός, κινδυνεύει. Ὁ τραυματισμός τῆς κτίσεως ἔχει λάβει ἐκρηκτικὴς διαστάσεις, σὲ πολλές περιπτώσεις ἀνεπανόρθωτες, καὶ οἱ συνέπειες πού ἤδη ὑφιστάμεθα, καὶ θὰ ὑποστοῦμε σὲ μέλλον, εἶναι ὀλέθριες.

Τὰ Χριστούγεννα πανηγυρίζουμε τὴν κάθοδο τοῦ Θεοῦ στὴ γῆ, τὴν Σάρκωσή

Του, τὴν Θεία Ἐνανθρώπιση, τὴν πρόσληψη τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ τὸ φυσικὸ περιβάλλον μεταμορφώνεται σὲ νέα κτίση καὶ ἀναδεικνύεται σὲ κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ.

Στὸν Χριστουγεννιάτικο ἐορτασμό, ἡ ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ὀφείλει νὰ σηματοδοτῇ τὴν ἀποκατάσταση τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποκατάσταση μὲ τὸ εὐρύτερο κοινωνικὸ καὶ τὸ φυσικὸ περιβάλλον.

Τὸ Χριστουγεννιάτικο Δέντρο ἐκπέμπει μηνύματα, καὶ συμβάλλει πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Ἄς τὸ προσέξουμε, μὲ περίσκεψη, προβληματισμό καὶ ἀποφασιστικότητα. Χρειαζέται καὶ ἡ δικὴ μας, κατὰ τὸ δυνατόν, συμβολή, γιὰ νὰ ἐπιτυγχάνεται τὸ αἶτημα τῆς λειτουργικῆς προσευχῆς «ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν».

Σας **συγχαίρομε** επίσης διά τήν σκέψιν σας, προκειμένου νά ὀρισθῆ μία **ἡμέρα, ἀφιερωμένη** στούς ἀνθρώπους ἐκείνους, τούς ἐπιφορτισμένους μέ τήν **φροντίδα τῶν βαρέως ἀσθενῶν, κατάκοιτων καί χρονίως πασχόντων**. Εἶναι ὄντως **εὐγενική** καί διαπνέεται ἀπό **αἰσθήματα φιλαδελφίας**.

Ἀντιλαμβανόμεθα τήν εὐαισθησία σας καί ἐπιθυμοῦμε νά σας πληροφορήσωμε ὅτι ἐδῶ στή **Θεσσαλονίκη**, προιθέμεθα νά προχωρήσωμε στήν ἀνέγερση ἐνός **Ἰδρύματος Περιθάλψεως Χρονίως Πασχόντων**. Ἐχουν ἤδη περατωθῆ ὅλες οἱ μελέτες καί ἀναμένομε τήν ἔκδοσιν τῆς ἀδείας ἀνεγέρσεως.

Πρόκειται γιά ἓνα μεγάλο ἔργο μέ σκοπό νά ἐξυπηρετηθῆ ἡ κοινωμία τῆς **Θεσσαλονίκης** καί εἰδικότερα οἱ συγγενεῖς τῶν προσώπων αὐτῶν, μέ ἐγγυητή τήν τοπική **Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία** μας. Ἡ πρόβλεψιν εἶναι νά ἀναπτυχθοῦν **145-150** κλίνες, μέ πλήρη περίθαλψιν ἰσαριθμῶν ἀτόμων.

Παρόμοιον ἴδρυμα ἐκτίσαμε, ἀποπερατώσαμε καί ἐλειουργήσαμε στήν **Ἱερά Μητρόπολιν Ἀλεξανδρουπόλεως** δυνάμεως **125-130** κλινῶν πού λειτουργεῖ ἀπροσκόπτως ἐπί **20** χρόνια καί πού εἶναι εὐφῆμως γνωστό στό **Ἰπουργεῖο Ὑγείας - Πρόνοιας**.

Ὅμως, ὅπως σίγουρα θά γνωρίζετε, στήν Ὁρθόδοξην Παράδοσίν μας, δέν υπάρχουν ἡμέρες ἀφιερωμένες σέ ὁμάδες ἀνθρώπων. Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία ἐορτάζει τούς **ἀγίους** τῆς καί αὐτούς προβάλλει ὡς **πρότυπα** στή **ζωή** καί τόν καθημερινό **ἀγῶνα** μας. Μέσω δέ αὐτῶν, πανηγυρίζουν καί ἐορτάζουν **ἐπαγγελματικοί κλάδοι, στρατιωτικά σώματα καί κοινωνικά σύνολα**. Ἄλλωστε, εἶναι γνωστόν, ὅτι πλεῖστοι ὅσοι ἅγιοι **ἐκδαπανήθησαν** καί **ἠνάλωσαν** ἑαυτούς στήν **διακονία** τοῦ **πάσχοντος** πλησίον.

Σέ κάθε περίπτωσιν, ἀρμόδια γιά τέτοιου εἴδους αἰτήματα εἶναι ἡ **Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος** καί τό **Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖον** καί ὄχι ἓνας Ἐπίσκοπος ἀτομικά.

Τιμᾶμε τήν **προσπάθειά** σας, εὐχόμεθα ὁ **Θεός** νά σας βοηθήσῃ καί προσευχόμεθα νά ἔχετε πολλή καί καλή ἐπιτυχία.

Μέ εὐχές καί τιμή

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Βογιατσικίου 7 - 546 22 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310-261.216, καί τηλεομ. 2310-269.291

Έν Θεσσαλονίκη, 11.11.2017

Πρός τόν

Έντιμότατον Πρωθυπουργόν τῆς Χώρας

Άξιότιμον Κύριον Άλέξιον Τσίπραν

Μέγαρον Μαξίμου - Ἡρώδου Ἀττικοῦ

19 106 74 Ἀθήνας

Άξιότιμε Κύριε Πρωθυπουργέ,

Εὐρίσκομαι εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νά Σᾶς γνωρίσω ὅτι ἡ περιώνυμος ὑπόθεσις τοῦ **Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος Περιθάψεως Χρονίως Πασχόντων** τῆς πόλεως τῆς **Θεσσαλονίκης**, ὄχι ἀπλῶς δέν προωθήθηκε, ἀλλά καταβαραθρώθηκε μέ τὴν παραχώρησιν τοῦ οἰκοπέδου, τό ὁποῖον εἶχε νομίμως δοθῆ ὑπό τοῦ **Κράτους** εἰς τὴν **Ἱεράν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης**. Τά γραπτά αἰτήματά μας εἰς τό **Ἰπουργεῖον Ἐργασίας** διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἀδείας ἀνεγέρσεως (ὑπεύθυνος ἡ ἀναπληρώτρια **Ἰπουργός κ. Φωτίου**) ἔμειναν παντελῶς ἀναπάντητα, ὡς ἐάν ἐτάφησαν ὀριστικῶς. Συμπληρώσατε, παρακαλῶ, τὴν αὐθαίρετον «κατάληψιν» τοῦ οἰκοπέδου ἐπὶ ἓν ἔτος καί μισόν, τὴν πρώτην διὰ νά ἐγκατασταθοῦν ἄτομα μέ κοινωνικὰς ἀνάγκας καί τὴν δευτέραν διὰ νά ἐξυπηρετηθοῦν πρόσφυγες ἀπό τὴν **Εἰδομένην**. Ταῦτα πάντα τὰ πρωτοφανῆ γεγονότα ἐγένοντο τότε ὑπό τὴν παρουσίαν καί τῆς **Ἀστυνομίας**. Ὅταν ταῦτα ἐπερατώθησαν, ἐπικολούθησεν ἡ πρώτη ὑπόδειξις σας νά ἀναζητήσωμεν τὴν παραχώρησιν τοῦ οἰκοπέδου τοῦ παλαιοῦ **Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου 424**, ἡ ὁποία ἐπισήμως ἀπερρίφθη, διότι ὁ χῶρος αὐτός εἶναι μνημειακός τοῦ **Στρατοῦ** μας, καί ὀρθῶς ἀπερρίφθη ὑπό τῆς εἰδικῆς **Ἐπιτροπῆς**. Γενικὴ διαπίστωσις εἶναι ὅτι ἐλάχιστα ἄτομα τῆς κοινωνίας τῆς **Θεσσαλονίκης** μας, κρυπτόμενα ὑπό τὴν ἀνωθυμίαν, ἀλλά ἐμφορούμενα ὑπό ἀντιεκκλησιαστικοῦ φρονήματος, ἀλλά φεῦ, φεῦ, καί ἐλάχιστα πρόσωπα κρατικῆς εὐθύνης ἐπολέμησαν λυσσωδῶς τὴν δημιουργίαν ὑπό τῆς **Ἐκκλησίας** τοῦ **Ἰδρύματος Περιθάψεως Χρονίως Πασχόντων** εἰς τὴν **Θεσσαλονίκην**.

Παρόμοιον **Ἐκκλησιαστικόν Ἰδρυμα 130 κλινῶν** διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν **Χρονίως Πασχόντων** κατεσκευάσαμεν εἰς τὴν ἀκριτικὴν **Ἱεράν Μητρόπολιν** τῆς **Ἀλεξανδρουπόλεως** εἰς τόν **Ἐβρον**, πρὸς τό ὁποῖον ἔκαμαν ἐπίσκεψιν πέντε **Πρωθυπουργοί**, πλεῖστοι ἰατροί καί πλῆθος κόσμου.

Ἐκεῖ εἰς τόν Ἑβρον καί εἰς τήν Σαμοθράκην ἀνηγείραμεν, κύριε Πρωθυπουργέ, 33 ἱεροῦς Ναοῦς, δύο μεγάλα Μοναστήρια, καί ἄλλα κτίσματα, χάριν τῶν ἠρώων κατοίκων καί διά τῆς ἀρίστης συνεργασίας μέ τοὺς Νομάρχας, τοὺς Δημάρχους, τόν Στρατόν καί τόν Λαόν μας.

Ἐδῶ εἰς τήν λατρευτὴν Θεσσαλονίκην μας, εἰς τήν πλειονότητά μας, ὁ ὑπέροχος Λαός μας σέβεται καί ἀγαπᾷ τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καί ἀπό τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁ ὁποῖος ἵδρυσε τήν Ἐκκλησίαν τῆς Θεσσαλονίκης, κρατεῖ ἄσβεστον τήν φλόγα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μέ ἓνα πλῆθος ἀγίων, ἀνδρῶν καί γυναικῶν, μέ πρωτοπόρους τόν ἅγιον μεγαλομάρτυρα καί μυροβλύτην Δημήτριον καί τόν ἅγιον Γρηγόριον τόν Παλαμᾶν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὅλης τῆς Μακεδονίας μας, ὅπως ἐκάστη Ὁρθόδοξος τοπικὴ Ἐκκλησία, κρατεῖ τὰ πνευματικὰ σκῆπτρα τῆς πίστεως καί τῆς ἱεραποστολῆς εἰς ὅλον τόν χριστιανικόν κόσμον, μέ κορώνα τήν ἀπαστράπτουσαν μορφήν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λυτρωτοῦ ὅλου τοῦ πιστεύοντος κόσμου.

Ἐξοχώτατε, Κύριε Πρωθυπουργέ,

Κατὰ τήν 3ην Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. ἤλθετε εἰς τήν Θεσσαλονίκην δι' ὑπηρεσιακά θέματα, μεταξύ τῶν ὁποίων προφανῶς καί τοῦ οἰκοπέδου τοῦ Ἰδρύματος τῶν Χρονίως Πασχόντων τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ ταπεινότης μου εἶχα τήν ὑποχρέωσιν νά εὐρίσκωμαι εἰς τὰς Ἀθήνας, διότι εἶχεν ὀρισθῆ ἡ ἐτπεία σύγκλησις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Συνεδριάσατε, λοιπόν, μετά τῶν ὁμοφρονούντων διά τήν ματαίωσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἰδρύματος, καί ἐπέισθητε εἰς ὅσα προέτεινεν ὁ Δήμαρχος τῆς Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννης Μπουτάρης, τὰ ὁποῖα εἶναι αἰόλα καί ἀπραγματοποιήτα.

Σᾶς πληροφορῶ, λοιπόν, κατ' ἀρχήν, ὅτι εἰς τὰ δάση τὰ ὁποῖα ἀνέφερον ὁ κ. Δήμαρχος δέν ἐπιτρέπεται ἡ κοπή δένδρων. Καί τό σημαντικώτερον ὅλων, ὅτι ἡ πόλις τῆς Θέρμης ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Κασσανδρείας, ἡ ὁποία ἐπεκτείνεται μέχρι τόν Πολύγυρον.

Λυποῦμαι βαθύτατα, ἀλλ' ἡ σύναξις καί ἡ ἀπόφασις τῶν συνέδρων ἀπέτυχεν. Ὑπομιμνήσκω τὰς δαπάνας τῆς Ἐκκλησίας διά τόν εὐπρεπισμόν τοῦ οἰκοπέδου, τήν σύνταξιν καί ἐγκρισίν τῶν σχεδίων τοῦ οἰκοδομήματος, καθὼς καί τήν ἀποκατάστασιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς ἀγίας Εὐφροσύνης, ὁ ὁποῖος ἐλειουργοῦσε ἀπό χρόνων, χάριν τῶν γειτόνων πιστῶν, καί εἰς πᾶσαν περίπτωσιν πρέπει νά ἀνοικοδομηθῆ ἐκ νέου.

Σᾶς εὐχομαι ἀρίστην ἐπιτυχίαν εἰς τὰς προσπάθειάς Σας διά τήν Πατρίδα μας καί ὁ Θεός νά εἶναι μαζύ Σας.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

Ποῦ ἦταν ἡ νεολαία τοῦ Σύριζα;

Τοῦ Σεβ. Μητρ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. ΑΝΘΙΜΟΥ

Ἀλήθεια, ποῦ ἦταν ἡ νεολαία τοῦ ΣΥΡΙΖΑ ὅταν ὁ Μητροπολίτης Ἄνθιμος:

- Δίδασκε ἐπί ὀκταετία σέ μεγάλα Ἐκπαιδευτήρια στήν Ἀθήνα;
- Ὅταν συγκέντρωνε γύρω του ἑκατοντάδες φοιτητές σέ Ἐνοριακά καί σέ Οἰκοτροφεῖα;
- Ὅταν ἐπισκέπτονταν τά φυλάκια τῶν στρατιωτῶν στόν Ἐβρο στήν ἐπιστράτευση τοῦ 1974;
- Ὅταν τολμοῦσε νά ἐγκαλέσει μέ ἀνοιχτή ἐπιστολή στήν ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ τόν ἐθνάρχη Κων. Καραμανλή γιά τήν ἀδιαφορία τῆς

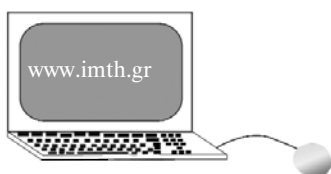
Κυβερνήσεώς του στήν ἀκριτική Θράκη;

- Ὅταν ὀργάνωνε συλλαλητήρια καί διαδηλώσεις γιά νά ἰδρυθεῖ ἡ ἱατρική Σχολή στήν Ἀλεξανδρούπολη;
- Ὅταν φώναζε ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ ποδοσφαιρικοῦ γηπέδου τό Θουκιδίδειο: «ὅποιος δέν νοιάζεται γιά τά κοινά, δέν εἶναι ἄξιος πολίτης».
- Ὅταν ἐξευτέλιξε τόν Ἵπουργό Τρίτση γιά τήν λεηλασία πού κατέστρωσε ἐνάντια στήν Ἐκκλησία;

συνέχεια στήν σελίδα 25

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ**

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- Τυπογραφεῖο: "ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ" Ἰασίου 1 - ΑΘΗΝΑ
- Ἀπευθύνεσθε: «ΕΥΛΟΓΙΑ» - Ἱερά Μητρόπολη - Βογατσικοῦ 7
Τ.Κ. 54622 - Θεσσαλονίκη
- Ἡ «ΕΥΛΟΓΙΑ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν.
- ISSN 2241-6552

Κάθε Κυριακή γίνεται ἀπευθείας μετάδοση τῆς Ἀρχιερατικῆς θείας Λειτουργίας ἀπό τήν ἰστοσελίδα τῆς Ἱ. Μ. Θεσσαλονίκης στό διαδίκτυο www.imth.gr

Ποῦ ἦταν ἡ νεολαία τοῦ Σύριζα;

συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 16

- Ὅταν ἀπαιτοῦσε τούς Ἀναπτυξιακούς Νόμους γιὰ τὴν Θράκη;
- Ὅταν συζητοῦσε μὲ τὸν Ἄνδρέα Παπανδρέου γιὰ ἀφορολόγητα εἶδη, γιὰ δωρεάν πρώτη κατοικία σέ κάθε νιόπαντρο ζευγάρι, γιὰ ὑποχρεωτική στράτευση τῶν γυναικῶν στὴ Θράκη; Τὴν ἰδέα του γιὰ τὸ ἐπίδομα στό 3ο παιδί τὴν ἐφάρμοσαν ἀργότερα.
- Ὅταν ἀλληλογραφοῦσε σέ δημόσιο ἔντυπο μὲ μαθητές τῶν Λυκείων;
- Ὅταν παραχωροῦσε τὰ Ἐνοριακά Κέντρα τῶν Ναῶν γιὰ νά στεγαστοῦν κλινικὲς τῆς Ἱατρικῆς;
- Ὅταν ἡ Ἱατρικὴ Ἀλεξανδρούπολης τὸν ἀνεκήρυξε πρῶτο ἐπίτιμο διδάκτορά της;
- Ὅταν ἔκτιζε Οἰκοτροφεῖα γιὰ φτωχοὺς μαθητές καὶ Μουσεῖα;
- Ὅταν ἔδινε ὑποτροφίες σέ φοιτητές καὶ πλήρωνε ἐγχειρήσεις ἀρρώστων;
- Ὅταν ἔκτιζε Ἰδρύματα γιὰ 130 κατάκοιτους, 34 Ναοὺς καὶ 2 Μοναστήρια;
- Ὅταν μὲ παρρησία μιλοῦσε στίς πρωινὲς τηλεοπτικὲς ἐκπομπές γιὰ κάθε θέμα; Ὅταν περιέφερνε κρυφά τούς πολιτικούς, μέσα σέ ἀνεπίσημο αὐτοκίνητο, στό μαχαλά τῆς Ἀλεξανδρούπολης ζητώντας τους νά ἀνεβάσουν τὸ βιοτικό ἐπίπεδο τῶν μουσουλμάνων, ὥστε νά μὴν γκετοποιῶνται;
- Ὅταν μοίραζε ροῦχα, τσάντες καὶ παπούτσια στὰ μουσουλμανικά σχολεῖα, παροτρύνοντας τούς μαθητές νά γίνουν «καλοὶ μουσουλμάνοι καὶ καλοὶ Ἕλληνες πολίτες»;
- Ὅταν ἔγραφε 32.000 σελίδες σέ βιβλία του καὶ ἔντυπα;
- Ὅταν ἴδρνε χορωδίες, συναυλίες, χορευτικὰ καὶ πολιτιστικὰ δρώμενα;
- Ὅταν δίδασκε στοὺς ντόπιους πολιτικούς ὅτι πρέπει νά εἶναι διεκδικητικοί;
- Ὅταν μίλαγε ἀντρίκια μὲ παρρησία καὶ δημόσια, ἀδιαφορώντας ἂν ἔτσι αὔξανε τούς ἐχθροὺς του ἢ ἂν μείωνε τούς φίλους του;

Θέλω νά πῶ: ἦταν ἀξιοθρήνητα λαθεμένη ἡ ἀπόφαση πού ματαιώσε τὴν ἀπόδοση πανεπιστημιακῆς τιμῆς στὸν Μητροπολίτη Ἄνθιμο, καὶ δειλή, ἀφοῦ χαρακτηρίστηκε ὡς «ἀναβολή». Θά περιποιοῦσε τιμὴ σ' ὅσους τὴν εἶχαν ἀποφασίσει. Αὐτὴ ἡ παλινωδία εὐτελίζει ἀνεπανόρθωτα τὰ Ἀνώτατα Ἰδρύματά μας. Θά εἰσπράξουν ὅπωςδήποτε κάποιο μεγάλο δῶρο οἱ βυσοδόμοι, ὅμως ἀντιστρόφως ἀνάλογο μὲ τὴν ὑπόληψή τους. Ἀκόμα χειρότερα, ἡ συγκεκριμένη πράξη φανερώνει τὴν μηδενικὴ ἀνεκτικότητά μας στὴν ἀντίθετη ἄποψη, κι αὐτὸ ἀποτελεῖ ρυτιδιασμένο σπῖλο στὴ Δημοκρατία μας.

Ἄν ὁ Μητροπολίτης Ἄνθιμος δέν ἦταν στὴν ὠριμὴ αὐτὴ ἡλικία θά μποροῦσε νά πεῖ στοὺς νεολαίους τοῦ ΣΥ-

ΡΙΖΑ αλλά και στους γηραλέους του ΑΠΘ, αυτό που είπε κάποτε ο Κάτωνας: «ἀκούστε, σείς οί νέοι, ἕνα γέροντα πού οί γέροι τόν ἄκουγαν, τότε πού ἦταν νέος».

Αὐτός ὁ τολμηρός δημοκράτης, ὁ ἀνυποχώρητος ἰδεολόγος, ὁ εἰλικρινής καί σταθερός σίς ἀπόψεις του, θά μπορούσε διαβάζοντας τήν ὑπόγεια πρόταση τῆς νεολαίας τοῦ ΣΥΡΙΖΑ νά σκεφθεῖ, ὅπως σκέφτηκε πάλι ὁ Κάτωνας, ὅταν ὕστερα ἀπό ὀγδόνα χρόνια πολιτικῆς ζωῆς, βρέθηκε νά ἀπολογεῖται σέ μιά δίκη: «πόσο δύσκολο

εἶναι, μέ ἄλλους ἀνθρώπους νά ἔχω ζήσει καί σέ ἄλλους νά χρειάζεται νά ἀπολογηθῶ».

Λοιπόν, Παναγιώτατε, σωπάστε πιά! Ἡ Δημοκρατία μας, ἡ Ἀκαδημαϊκή μας κοινότητα, ἡ νεολαία τῆς Ἑλλάδος τοῦ 21ου αἰῶνα δέν σᾶς ἀντέχει πιά! Δέν ἀντέχει πλέον τήν ἐλευθερία τοῦ λόγου καί τήν παραγωγικότητα τοῦ διαλόγου. Δέν ἀντέχει καμμιά πνευματικότητα, καμμιά «ἄλλη φωνή».

Παναγιώτατε, σωπάστε πιά καί προσπεράστε μας, ἀφοῦ μᾶς εὐχηθεῖτε: «καληνύχτα!»

*Ἄντειλας Χριστέ ἐκ Παρθένου,
νοητὲ Ἦλιε τῆς Δικαιοσύνης· καὶ
Ἄσθήρ σε ὑπέδειξεν, ἐν Σπηλαίῳ
χωρούμενον τὸν ἀχώρητον.
Μάγους ὀδηγήσας εἰς προσκύνησίν σου·
μεθ' ὧν σε μεγαλύνομεν, Ζωοδότα δόξα σοι.
(Τροπάριον Μεγ. Ἐσπερινοῦ Χριστουγέννων)*

«Περί τοῦ Ἀντιμινσίου»

Τοῦ Πρωτοπρ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ι. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Ὀδοντρίατρου-Θεολόγου

Ἱστορική ἀνδρομή περί τοῦ Ἀντιμινσίου

Τό λειτουργικό «σκεῦος»¹, συνήθως ὑφασμάτινο, πού φέρει τήν ὀνομασία Ἀντιμίνσιο, δηλώνει τήν ἀντιτράπεζα, δηλαδή ἐκεῖνο τό «σκεῦος» πού χρησιμοποιοῦμε ἀντί τῆς Ἁγίας Τραπέζης².

Τό Ἀντιμίνσιο εἶναι Ἁγία Τράπεζα ἴδια μέ τήν καθιερωμένη³. Γράφει ὁ Βαλσαμών ὅτι ἡ καθιέρωση εὐκτηρίων οἴκων γίνεται μέ τήν τοποθέτηση σέ αὐτούς Ἀντιμινσίων⁴. Ἡ ἐπίθεση Ἀντιμινσίου ἐπάνω σέ Τράπεζα εὐκτηρίου οἴκου ἰσοδυναμεῖ μέ τήν καθιέρωση καί τά ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ⁵, ἀφοῦ κατά τόν καθαγιασμό τῶν Ἀντιμινσίων γίνονται ὅλες οἱ ἐπιμέρους Ἀκολουθίες μέ τίς ὁποῖες καθιερώναται ἡ Ἁγία Τράπεζα⁶. Ἐν προκειμένῳ, χαρακτηριστική εἶναι ἡ ἐπιγραφή τοῦ Ἀντιμινσίου, πού φυλάσσεται στήν Ἱερά Μονή Ξηροποτάμου: «θυσιαστήριον καί καθιέρωσις τοῦ πανσέπτου ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁷.

Ἄν ἐρευνήσουμε τό θέμα ἀναλυτικότερα, θά δοῦμε ὅτι οἱ Βυζαντινοί συγγραφεῖς δανείστηκαν τόν ὄρο μίνσος ἀπό τά λατινικά καί πιό συγκεκριμένα ἀπό τή λέξη *missa*, πού σημαίνει τήν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας καί τῆς Προηγιασμένης⁸. Ἀπό τόν ὄρο *missa* προῆλθε τό μίνσος. Ἐδῶ, θά πρέπει νά σημειώσουμε, τή διάκριση πού πρέπει νά γίνεται μέ τήν ὁμόηχη (ἡ ὁποία φέρει καί τήν ἴδια ἀκριβῶς γραφή), λέξη μίνσος, πού σημαίνει τό πιάτο τοῦ φαγητοῦ καί κατ' ἐπέκταση τό προσφερόμενο φαγητό καί δῶρο. Διαφορετική σημασία ἔχει ἡ λατινική λέξη *missa*, πού σημαίνει ἀκολουθία καί ἄλλη ἡ ὁμόηχη ἑλληνική μίσσα ἢ μίνσα, πού σημαίνει τήν ἀπόλυση «προσώπων ἢ στρατευμάτων»⁹.

Ἄς δοῦμε τώρα τήν ἀπόκριση τοῦ Ἰωάννη Κασταμονίτη πρὸς τόν Κωνσταντῖνο Καβάσιλα περί τοῦ Μίνσου, τό ὁποῖο στά ἑλληνικά σημαίνει πανέρι, ἀλλά γιά τούς βυζαντινούς ταυτίζεται ὄχι μόνο μέ τό σκεῦος ἀλλά καί τό δῶρο, ὡς καί τό ἀντίδωρο πού παίρνουμε ἢ δίνουμε σέ κάποιον ἄνθρωπο¹⁰. Ὅποτε, μέ τό μίνσο προσφέρουμε σέ κάποιον κοσμικό ἄρχοντα ἢ γενικά, σέ κάποιον ἄνθρωπο, ἐνῶ μέ τό Ἀντιμίνσιο προσφέρουμε στόν Θεό. Μέ τό μίνσο προσφέρεται στους ἀνθρώπους ὁ καθ' ἡμέραν ἄρτος, ἐνῶ μέ τό Ἀντιμίνσιο ὁ Ἄρτος τῆς Ζωῆς, ὁ Χριστός¹¹.

Ἡ χρήση τοῦ Ἀντιμινσίου ὡς Ἁγία Τράπεζα ἀποδεικνύεται καί ἀπό τή χάραξη τῆς ἐπιγραφῆς: «θυσιαστήριον θεῖον καί ἱερόν», πού βρίσκουμε σέ δύο ναούς τῆς Κύπρου, στήν Ἐκκλησία τῆς Παναγίας Τριῶν Ἐλιῶν Μαραθάσης (1744) καί στήν Ἐκκλησία τοῦ Μονογενοῦς, στό Κοιλάντι (1769)¹². Τό ἴδιο

νόημα αποδίδει και η επιγραφή που επικράτησε στα Ἀντιμίνσια: «Θυσιαστήριον θεῖον καί ἱερόν τοῦ τελεῖσθαι δι' αὐτοῦ τάς θείας ἱερουργίας»¹³.

Τό Ἀντιμίνσιο σέ καμιά περίπτωση δέν ὑποκαθιστᾶ ἢ ἀντικαθιστᾶ τήν Ἁγία Τράπεζα. Αὐτό φαίνεται καί στό Ἐγκώμιο τοῦ Ἁγίου Μαρκιανοῦ, πού συνέγραψε ὁ Ἐπίσκοπος Συρακουσῶν, Θεοδόσιος, τόν 8ο μ.Χ. αἰώνα. Γράφει χαρακτηριστικά, ἐκεῖ: «Ἐπῆξεν (ὁ ἅγιος Μαρκιανός) τήν μυστικήν τράπεζαν, ἣτις καλεῖται ἀντιμίνσιον κατ' ὄψιν τοῦ αὐτοῦ σπηλαίου τῆς ἀναβάθρας, καί ἐποίει λειτουργίαν»¹⁴. Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἀναφέρεται τό Ἀντιμίνσιο, ὡς λειτουργικό «σκεῦος» στήν Ἀνατολή. Στή Δύση, ἡ κινητή Ἁγία Τράπεζα, ἦταν γνωστή ἀπό παλαιότερα, ὅπως ἀποδεικνύουν κείμενα δυτικῆς προέλευσης¹⁵.

Διάφοροι ἐρευνητές τοποθετοῦν τό χρόνο ἐμφάνισης τοῦ Ἀντιμινσίου κατά τήν περίοδο τῶν διωγμῶν. Μετά τήν παύση τους καί τήν ἐπικράτηση τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἔχουμε ἀνέγερση ναῶν καί κατάργηση, ἀλλά ὄχι ὀριστική, τοῦ Ἀντιμινσίου. Κατόπιν, γιά διάφορες περιστάσεις ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ ἱστορικός Σωκράτης καί ὁ Εὐσέβιος, κατασκεύασε μιά κινητή Ἁγία Τράπεζα. Οἱ δύο ὄροι, Ἀντιμίνσιο καί Κινητή Ἁγία Τράπεζα, συνυπῆρξαν μέχρι καί τόν 14ο αἰώνα¹⁶. Δέν θά πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι, ὁ πρῶτος πού ἀναφέρεται σέ ὑφασμάτινο Ἀντιμίνσιο εἶναι ὁ Θεόδωρος Στουδίτης¹⁷.

Γιά τόν Θεόδωρο Βασιλάμωνα, οἱ Κανόνες ἐπινόησης τῶν Ἀντιμινσίων εἶναι δύο. Ὁ λα' τῆς ἐν Τρούλλῳ ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (691/2)¹⁸ καί ὁ ιβ' τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοδευτέρας Συνόδου (861)¹⁹ πού δίνουν στόν Ἐπίσκοπο τό δικαίωμα ἄρσης ἀπαγόρευσης τέλεσης Θείας Λειτουργίας ἐντός οἰκίας.

Καθαγιασμός καί χρήση τῶν Ἀντιμινσίων

Ἀρχικά, τά Ἀντιμίνσια καθαγιάζονταν μόνο ἐντός τῆς Ἀκολουθίας καθιέρωσης Ναοῦ, ἀλλά κατόπιν ὑπῆρξε καί εἰδική Ἀκολουθία²⁰. Γιά τήν πρώτη μαρτυρία ἔχουμε τίς ἀναφορές τοῦ Θεοδώρου Βαλασαμῶνος (1195), ὁ ὁποῖος ἐρμηνεύει τόν λα' Κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (691-692)²¹ καί τόν ζ' Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (787)²².

Τόν 15ο αἰώνα βρίσκουμε Εὐχολόγια πού περιέχουν ἰδιαίτερη τάξη καθιέρωσης Ἀντιμινσίων²³. Τήν ἀνάγκη αὐτή θά πρέπει νά ἐντοπίσουμε στίς ἀυξημένες λειτουργικές ὑποχρεώσεις τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐξαιτίας τους δέν ἦταν ἱκανός «ὁ ἀριθμός τῶν καθαγιαζομένων εἰς τήν ἀκολουθίαν καθιερώσεως ναοῦ» ὑπαρχόντων «ἀντιμινσίων»²⁴. Πάντως, τό ἀρχαιότερο Εὐχολόγιο, στό ὁποῖο ἐμπεριέχεται Ἀκολουθία γιά τήν καθιέρωση Ἀντιμινσίων εἶναι «τό ὑπ' ἀριθμόν 371 τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας» (1407). Ἡ εὐχή ἐπιγράφεται: «Ἀκολουθία εἰς τό καθιερῶσαι ἀντιμίνσια μετά ἁγίων λειψάνων, εἰς τό ἱε-

ρουργεῖν ὁ ἱερεὺς εἰς ἐκκλησίας χαλασμένας καὶ ἁγίας τραπέζας, λείψανα μὴ ἐχούσας, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ»²⁵.

Ἡ τάξη καθαγιασμοῦ τῶν Ἀντιμινσίων πού βρίσκεται σήμερα σέ λειτουργική χρήση, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τίς ἐπίσημες ἐκδόσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἐκεῖνη πού πρέπει νά γνώριζε καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης († 1429). Οὐσιαστικά, ὁ Καθαγιασμός ἀπαρτίστηκε ἀπὸ λειτουργικά στοιχεῖα πού βρίσκουμε σέ δύο Ἀκολουθίες «ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἁγίας τραπέζης» καὶ «ἐπὶ ἐγκαινίοις τοῦ ἤδη καθιερωθέντος ἁγίου ναοῦ» οἱ ὁποῖες ἀποτελέσαν τὴν κανούργια Ἀκολουθία καθιέρωσης Ἀντιμινσίων²⁶.

Πάντως, ὁ ἀρχαιότερος ἐκκλησιαστικός ἄνδρας, πού συνέγραψε Κανόνες, μέ τούς ὁποίους ἐπιχειρεῖται ἡ ρύθμιση κάποιων ζητημάτων, ἀπὸ τὴ χρήση τῶν Ἀντιμινσίων, εἶναι ὁ ἅγιος Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως (758-828). Βέβαια, δέν γνωρίζουμε ἂν ὅλοι οἱ Κανόνες πού τοῦ ἀποδίδονται, καὶ οἱ ἕξι, δηλαδή, εἶναι δικοὶ του. Ἐν τούτοις, εἶναι ἀποδεκτό ὅτι «μερικοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁπωσδήποτε γνήσιοι»²⁷.

Ἀρχικά, σέ αὐτούς τούς Κανόνες γίνεται λόγος γιὰ τὴν πλύση τῶν Ἀντιμινσίων, ἡ ὁποία δέν τούς ἀφαιρεῖ τὸν Ἁγιασμό²⁸. «Ἐάν γένηται χρεία πλη<υ>θῆναι ἀντιμίνσιον, οὐδέν κωλύει, ὁ ἁγιασμός ἐν αὐτῷ ἐστίν»²⁹. Ὁ Ἁγιασμός, δηλαδή, τοῦ Ἀντιμινσίου εἶναι ἀνεξάλειπτος.

Ἄλλο ζήτημα ἀποτελεῖ «ἡ ὑπερόριος χρῆσις τῶν ἀντιμινσίων», δηλαδή ἡ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας ἐκτός τῶν ὁρίων τῆς Ἐπισκοπῆς, πού χειροτονήθηκε ὁ κληρικός. Ἡ χρήση Ἀντιμινσίων πού καθιεγράφησαν ἀπὸ ἄλλον Ἐπίσκοπο καὶ ὁ κληρικός πού τελεῖ τὴ Θεία Λειτουργία βρίσκεται σέ ἐπαρχία ἄλλου Ἐπισκόπου γίνεται μόνο σέ περίπτωση ἀπόλυτης ἀνάγκης καὶ φυσικὰ ποτέ σέ καθιερωμένο θυσιαστήριον. Αὐτός ὁ ἔκτακτος λόγος δέ σημαίνει ποτέ τὴν κατάργηση τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ἐπιχώριου Ἐπισκόπου³⁰.

Ὅπως ὁ Νίκων Μαυρορεΐτης (1025-1100)³¹ καὶ ὁ Θεόδωρος Βαλσαμών³² συνδέουν τὰ Ἀντιμίνσια μέ τὸν συγκεκριμένο Ναὸ πού ἁγιάσθηκαν καὶ δόθηκαν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ Ἀντιμίνσια, κυρίως τοῦ ΙΖ΄ αἰώνα, πού δηλώνουν τὴν ὑπερόριο ἀποστολὴ τους³³.

Συμπερασματικά θά λέγαμε, ὅτι τὰ Ἀντιμίνσια, ἂν λάβουμε ὑπόψη μας τίς ἐπιγραφές τους, χρησιμοποιήθηκαν σέ τρεῖς κυρίως περιπτώσεις:

- Σέ Ναοὺς μὴ ἐγκαινισμένους.
- Σέ ἐκεῖνα πού εἶχαν ὑπερόριο χαρακτήρα.
- Ἐνῶ ὑπάρχει καὶ ἡ σύζευξη τῶν δύο παραπάνω περιπτώσεων³⁴.

Τελευταῖο ζήτημα ἀποτελεῖ ἡ χρῆση τοῦ Ἀντιμινσίου γιὰ τὸ Βάπτισμα, τὸ ὁποῖο ἐρμηνεύεται, καὶ ἀπὸ τὴν παλαιὰ τάξη τοῦ Μυστηρίου, ἐντὸς τῆς Θείας Λειτουργίας³⁵. Ἀνάλογα θά λέγαμε, καὶ γιὰ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Γάμου³⁶, ὅπως καὶ γιὰ τὴ Χειροτονία Κληρικοῦ³⁷. Στὴ Χρονογραφία τοῦ ὁσίου Θεοφάνη τοῦ

Ὁμολογητῆ μαθαίνουμε ὅτι τὸ Ἀντιμίνσιο χρησιμοποιοῦνταν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ γιὰ τὴ στέψη τῶν αὐτοκρατόρων³⁸.

Τὸ βυζαντινὸ λειτουργικὸ τυπικὸ ἀπαγορεύει τὴν τέλεση «ιεραῶς λειτουργίας» χωρὶς Ἀντιμίνσιο, μέ τὴ χρήση Εἰκόνας ἢ κάποιου ἄλλου ἱεροῦ ἢ μὴ ἀντικειμένου³⁹. Τὸ δικαίωμα καθαγιασμοῦ Ἀντιμινσίων ἔχει μόνον ὁ Ἐπίσκοπος. Ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης ἐπισημαίνει ὅτι μόνον κατὰ ἀνάγκη καὶ μέ τὴν ἐντολή τοῦ Ἐπισκόπου, μπορεῖ νὰ τελεστεῖ ἀπὸ κάποιον εὐλαβῆ καὶ ἔμπειρο κληρικόν⁴⁰.

Θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε, ὅτι τὰ Ἀντιμίνσια καθαγιαζονται μέ τὸ Ἅγιο Μῦρο καὶ τὴν ἀνάγνωση τῶν εἰδικῶν εὐχῶν καθαγιασμοῦ τους. Ὅποτε, ἐκεῖνα πού φέρουν Λείψανα Ἁγίων δέν διαφέρουν σέ Ἀγιαστικὴ χάρη ἀπὸ ἐκεῖνα πού δέν ἔχουν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίληψη ὅτι τὸ Ἀντιμίνσιο ἐξασφαλίζει τὴν ἐνότητα μέ τὸν Ἐπίσκοπο δέν μπορεῖ νὰ εἶναι ὀρθή, γιατί τότε προκύπτει τὸ ἐρώτημα γιὰ τίς ἤδη καθιερωμένες Ἁγίες Τράπεζες πού δέν φέρουν τὴν ὑπογραφή του⁴¹.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης περὶ τοῦ Ἀντιμινσίου

Ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης ἀναφέρει ὅτι τὰ Ἀντιμίνσια ἔχουν «[...] τὴν δύναμιν τῆς ἱεραῶς τραπέζης»⁴². Συνεπῶς ἡ Ἁγία Τράπεζα καὶ τὸ Ἀντιμίνσιο δέν διαφέρουν σέ Ἀγιαστικὴ Χάρη. Γι' αὐτό, παρακάτω, ὁ ἅγιος Συμεὼν τονίζει «[...] πάντα ἀπαρραλείπτως γίνεται καὶ ἐν αὐτοῖς, ὅσα καὶ ἐν τῇ θείᾳ καθιδρυμένη τραπέζῃ· ὅτι καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἱερά τραπέζα ἐστὶ, καὶ δόξης Θεοῦ πεπληρωμένα εἰσι»⁴³. «Ὁ,τι λοιπὸν τελεῖται ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης τελεῖται καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀντιμινσίου. Ἔτσι τὸ Ἀντιμίνσιο, πάντα σύμφωνα μέ τὸν ἅγιο Συμεὼν, ἀποτελεῖ μίμηση τῆς παλαιᾶς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τώρα ὅμως, τονίζει ὁ ἱερός Πατήρ, εὐρισκόμενοι στοὺς χρόνους τῆς Καινῆς, τὰ Ἀντιμίνσια ἔχουν πολὺ μεγαλύτερη δύναμη, γιατί σέ αὐτὰ ἱερουργεῖται τὸ Μυστήριον τοῦ Ἐπουράνιου Ἄρτου, τοῦ Ζῶντος Θεοῦ.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν ἐπισημαίνει ὅτι τὰ Ἀντιμίνσια δίνονται μέ τὴ γνώμη τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, καὶ ἀπὸ ἀνάγκη, ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει Ναός⁴⁴. Ἄλλωστε, οἱ ἴδιες εὐχές διαβάζονται καὶ γιὰ τὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ γιὰ τὰ Ἀντιμίνσια⁴⁵. Μόνον τὸ ὕλικό τους διαφέρει πού εἶναι ἀπὸ λινὸ καὶ ὄχι ἀπὸ πέτρα, ὅπως οἱ καθιερωμένες Ἁγίες Τράπεζες⁴⁶. Εἶναι ἀπὸ λινὸ γιατί αὐτὸ τὸ ὕλικό προέρχεται ἀπὸ τὴ γῆ, ὅπως καὶ τοῦ Χριστοῦ τὸ μῆμα ἔγινε στὴ γῆ⁴⁷. Καὶ ἀφοῦ ἐπάνω τους τελεῖται τὸ Πάθος τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ὡς τὰ ἐντάφια, (δηλαδή ἀπὸ γῆ)⁴⁸. Ὁ ἅγιος Συμεὼν τονίζει ὅτι ὁ καθαγιασμός τους γίνεται ἀπὸ τὸν οἰκεῖο Ἐπίσκοπο⁴⁹ καὶ μόνον κατ' ἀνάγκη ἀπὸ κάποιον εὐλαβῆ ἱερέα «πείραν τῶν θείων κεκτημένου», ὁ ὁποῖος τυλίγεται μέ «σινδόνα ἐπάνω τῶν ἱερατικῶν», ὅπως ἀκριβῶς γίνεται καὶ ὅταν τὰ ἀγιάζει Ἐπίσκοπος⁵⁰.

Στό τέλος, «συρράπτονται» τά ιερά Λείψανα καί ὁ ἅγιος Συμεών ἐπαναλαμβάνει πῶς ὅλα γίνονται γιά τό Ἀντιμίνσιο, ὅπως καί στήν καθιερωμένη Ἁγία Τράπεζα, γιατί καθένα ἀπό τά Ἀντιμίνσια εἶναι μιά Ἁγία Τράπεζα, πεπληρωμένη μέ τή δόξα τοῦ Θεοῦ⁵¹. Αὐτά, λοιπόν, συνεχίζει ὁ ιερός Πατήρ, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη, νά τά παίρνουν οἱ ιερεῖς ἀπό τόν Ἐπίσκοπο καί νά τά φυλάγουν⁵². Τονίζει, πάντως, ὅτι κανένας ιερέας δέν μπορεῖ νά λειτουργήσῃ ἐπί τοῦ Ἀντιμινσίου χωρὶς τήν ἄδεια τοῦ Ἐπισκόπου του⁵³ καί ἐπισημαίνει τή διαφύλαξή τους, ὅχι σέ κάποιο σπίτι, ἀλλά μόνο στό Ναό, μήτε, λέγει, νά τά ἀγγίξῃ λαϊκός, γιατί ἡ ἀποστολή τους εἶναι γιά τήν ιερουργία καί χωρὶς ιερέα δέν μποροῦν νά τελεστοῦν τά θεῖα Μυστήρια⁵⁴.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Παρασκευᾶς Ἀγάθωνος, *Ἀντιμίνσιον*, Μουσεῖο Ἱερῶς Μονῆς Κύκκου, Λευκωσία 2003, σ. 21.
2. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 21.
3. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 21-22.
4. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 29.
5. Θεόδωρος Βαλσαμών, *Κανόνες τῆς Ἁγίας καί Οἰκουμενικῆς Ἐβδόμης Συνόδου*, PG 137, 912BC: «Καί ἤκουσεν ὡς τά γινόμενα παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἀντιμίνσια, καθ' ὃν καιρόν καθιέρωσις ναοῦ γίνεται, διαδιδόμενα εἰς εὐκτηρίους οἴκους, ἀρκοῦσιν ἀντί καθιερώσεως ἡτοῖ ἐνθρονισμοῦ καί ἐγκαινίων καί ἀνοιξίων».
6. *Ἀποφάσεις Συνοδικαί καί Διατάξεις Ἀρχιερατικά*, PG 119, 976BC.
7. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 31.
8. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 32.
9. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 34.
10. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 38-40.
11. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 44-45.
12. Παρασκευᾶς Ἀγάθωνος, «Δύο πρωτότυπα θυσιαστήρια» (ἄγια τράπεζαι), Κυπριακαί Σπουδαί, Λευκωσία 1998-1999, σ. 225-239. Στήν ιστοσελίδα τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως Μόρφου ὑπάρχει σύγχρονο Ἀντιμίνσιο μέ τήν ἐπιγραφή: «Θυσιαστήριον Θεῖον καί Ἱερόν τοῦ τελεῖσθαι δι' αὐτοῦ τὰς θείας ἱερουργίας καί ἐν παντί τόπῳ τῆς Δεσποτείας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἁγιασθέν ὑπό τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου καί Ζωαρχικοῦ Πνεύματος ἱερουργηθέν παρὰ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Μόρφου Νεοφύτου ἐν ἔτει Χριστοῦ Σωτηρίου ΒΙ' Μαΐῳ Α' ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Παναγίας Ἐλεούσης, ἐν Κοράκου», www.immorfou.org.cy, 2/3/2013.
13. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 45.
14. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 47.
15. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 55-56.
16. *Ἀντιμίνσιον*, ὁ.π., σ. 56-62.
17. Θεόδωρος Στουδίτης, *Ἐπιστολαί*, PG 99, 1056B: «ἔχει δέ ὁ ὀρθόδοξος θυσιαστήριον καθηγιασμένον ἐν σινδόνι, ἢ ἐν σανίσι».
18. Θεόδωρος Βαλσαμών, *Κανόνες τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Τρουύλλῳ τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου συνελθόντων Ἁγίων Πατέρων ἐπί Ἰουστινιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου καί φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως*, PG 137, 612D.

19. Θεόδωρος Βαλσαμών, *Κανόνες έκτεθέντες παρά τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρώτης καὶ Δευτέρας Συνόδου, τῆς συστάσης ἐν τῷ Πανσέπτῳ Ναῷ τῶν Ἁγίων καὶ Πανευφήμων Ἀποστόλων*, PG 137, 1060C.
20. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 89.
21. Θεόδωρος Βαλσαμών, *Κανόνες τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου συνελθόντων Ἁγίων Πατέρων ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως*, PG 137, 613B-616A.
22. Θεόδωρος Βαλσαμών, *Κανόνες τῆς Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Ἐβδόμης Συνόδου*, PG 137, 912B.
23. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 122.
24. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Περί τοῦ Ἁγίου Ναοῦ καὶ τῆς τούτου Καθιερώσεως*, PG 155, 332D-333D.
25. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 127.
26. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 149-151.
27. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 202-203.
28. Νικηφόρος Ὁμολογητής, *Κανόνων τινές*, PG 100, 853A & 856A.
29. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 206.
30. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 220-221.
31. Θεόδωρος Γιάγκου, *Νίκων ὁ Μαυρορείτης*, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 214-215.
32. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 232-233.
33. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 233.
34. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 240.
35. Ἰωάννης Φουντούλης, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας*, τόμ. Δ', Θεσσαλονίκη 1982, σ. 148-155.
36. Παναγιώτης Σκαλτσῆς, *Γάμος καὶ Θεία Λειτουργία*, Θεσσαλονίκη 1988.
37. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 243-244.
38. Θεοφάνης Ὁμολογητής, *Χρονογραφία*, PG 108, 908C-909A.
39. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 256-257.
40. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Περί τοῦ Ἁγίου Ναοῦ καὶ τῆς τούτου Καθιερώσεως*, PG 155, 333BC.
41. Ἀντιμίνσιον, ὁ.π., σ. 275-279.
42. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Περί τοῦ Ἁγίου Ναοῦ καὶ τῆς τούτου Καθιερώσεως*, PG 155, 332CD.
43. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333C.
44. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 332D.
45. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333AB.
46. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333A.
47. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333A.
48. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333A.
49. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333B.
50. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333C.
51. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333C.
52. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333D.
53. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333D.
54. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, PG 155, 333CD.

Κοινή δήλωση Μητροπολιτῶν τῆς Θράκης γιά τήν ἐπίσκεψη Ἑρντογάν

ΜΕ ΑΙΣΘΗΜΑ ΑΓΩΝΙΑΣ καί εὐθύνης, πού ἀπορρέει ἀπό τήν ποιμαντική μας συνείδηση καί τό καθήκον πρὸς τήν Πατρίδα, εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά ἐπανέλθουμε μέ νέα δήλωση σχετικά ὄχι πλέον μέ τή δράση τοῦ Τουρκικοῦ Προξενείου Κομοτηνῆς, ἀλλά μέ τήν ἐπίσκεψη τοῦ Προέδρου τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας κ. Ρετζέπ Ταγίπ Ἑρντογάν.

Ὁ Τοῦρκος Πρόεδρος, πού σήμερα πατᾶ τά χώματα τῆς Θράκης μας, σέ τηλεοπτική του συνέντευξη, τήν παραμονή μόλις τῆς ἐπισκέψεώς του στήν Ἀθήνα, θεωρεῖ ἀναχρονιστική τήν Συνθήκη τῆς Λωζάνης καί ἀπροκάλυπτα ζητᾶ τήν ἀναθεώρησή της.

Ἡ Ἑλλάδα, ὡς εὐρωπαϊκή δύναμη εἰρήνης καί σταθερότητας στήν περιοχή, ὑποστήριξε καί ὑποστηρίζει πάντοτε ὅτι ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης δέν ἐπιδέχεται καμίας ἀναθεώρησης, ἐπανεξέτασης ἢ «ἐπικαιροποίησης». Ὡς ἐκ τούτου, ὅπως κατέστησαν ἀπολύτως σαφές καί ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας καί ὁ Πρωθυπουργός, δέν ὑπάρχει κανένα ἀντικείμενο

συζήτησης ἢ διαπραγμάτευσης.

Οἱ προθέσεις τοῦ κ. Ἑρντογάν εἶναι πλέον προφανεῖς. Διατυπώθηκαν ἐξ ἄλλου χθές ἐνώπιον τοῦ ἰδίου τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ὅσο καί τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ἐναπόκειται στή δική μας φιλοπατρία τό νά σταθοῦμε στό ὕψος τῶν περιστάσεων πού οἱ καιροὶ ἀπαιτοῦν.

Οἱ συμπολίτες μας μουσουλμάνοι ἀπολαμβάνουν ἕνα κράτος δικαίου καθὼς καί ὅλα ἐκεῖνα τά ἀγαθὰ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ κεκτημένου.

Ἡ τοπική Ἐκκλησία συμπαρίσταται σέ ὅλους τούς πολίτες πού διαβιοῦν ἐντὸς τῶν ὁρίων της, ἀνεξάρτητα ἀπό φυλή ἢ θρησκεία, μέ ὅλες τίς κοινωνικές της δομές, χωρίς διακρίσεις.

Οἱ συμπολίτες μας Ἕλληνες μουσουλμάνοι τῆς Θράκης, κανχῶνται πού ζοῦν σέ μιά δημοκρατική χώρα, καί κανεῖς ἐξωτερικός παράγοντας δέν μπορεῖ νά ἄρει τήν εὐρωπαϊκή καί δημοκρατική τους προοπτική, ἐπικαλούμενος μεγαλοιδεατισμούς τοῦ παρελθόντος.

Σέ κάθε περίπτωση ὁ λαός

μέ προστάρη τήν Ἐκκλησία του θά υπερασπιστεῖ τήν εἰρήνη καί τήν συνύπαρξη ὄλων μας στή Θράκη, πού εἶναι πανευρωπαϊκό καί παγκόσμιο πρότυπο συνύπαρξης χριστιανῶν καί μουσουλμάνων.

Ἐλπίζουμε ὁ κ. Ἐρντογάν νά διδαχθεῖ ἀπό τή συνύπαρξη αὐτή. Τότε μόνο ἡ ἐπίσκεψή του θά εἶναι ἐπωφελής γιά ὄλους μας. Δυστυχῶς, χθές ἔγινε

μιὰ κακή ἀρχή πού εὐχόμαστε καί ἐλπίζουμε νά μὴν συνεχιστεῖ σήμερα ἐδῶ στή Θράκη.

*Ὁ Διδυμοτεῖχου, Ὁρεσιάδος
καί Σουφλίου ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ*

*Ὁ Ἰάνθης καί Περιθεωρίου
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ*

Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ

*Ὁ Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ*

Κύριε Πρόεδρε,

Σᾶς καλωσορίζουμε

- Στήν Πατρίδα μας ἐπειδή οἱ Ἕλληνες ἤμασταν πάντοτε φιλόξενοι ἀπό τά ἀρχαῖα χρόνια, μέχρι καί σήμερα. Ἰδιαίτερα σήμερα, πού ἐνῶ ἔρχονται χιλιάδες πρόσφυγες καί μετανάστες σπρωγμένοι ἀπό τήν ἀνάγκη, ἐμεῖς δέν κλείσαμε τίς πόρτες.

- Στόν τόπο πού γεννήθηκε ἡ Δημοκρατία αὐτήν τήν ὁποία ἐσεῖς γενναῖα υπερασπιστήκατε ἐνάντια στό στρατιωτικό πραξικόπημα τοῦ Ἰουλίου, ἀλλά μετά, δέν διστάσατε νά ὑπονομεύσετε.

Ὅμως, δέν κερδίζει τή μάχη ἐνάντια στούς ἐχθρούς της ἡ Δημοκρατία, ἂν τελικά, κάνει ὅ,τι καί οἱ ἐχθροί της. Ὑπῆρξαν μαῦρες ἐποχές καί στή δική μας πατρίδα, ὅταν ὀλόκληρη ἡ Ἑλλάδα εἶχε μετατραπῆ σέ μιὰ τεράστια φυλακή, ὅμως, ἡ Δημοκρατία στήν Ἑλλάδα ἀποκαταστάθηκε καί στέριωσε ἐπειδή ἦταν μεγαλόψυχη, ὄχι ἐπειδή γέμισε τίς φυλακές.

- Ἐδῶ πού γεννήθηκε ὁ εὐρωπαϊκός πολιτισμός καί ταυτόχρονα βρίσκονται τά σύνορα τῆς Εὐρώπης. Καί ἐντάσσουν τήν Ἑλλάδα στήν πῶ ἰσχυρή ἔνωση κρατῶν τοῦ κόσμου.

- Στή Χώρα πού σέβεται τίς Διεθνεῖς Συνθήκες.

- Σέ μιὰ Ὁρθόδοξη Χριστιανική Χώρα ὅπου οἱ μουσουλμάνοι πολῖτες της ἀπολαμβάνουν ἐλευθερία, πού ἐσεῖς ὁ ἴδιος ἔχετε ἐπαινέσει, πρὶν ἀνακαλύψετε τά «σύνορα τῆς καρδιάς».

- Σέ μιὰ Πολιτεία πού προτιμᾷ νά ἀνεχθεῖ τήν ὑπερβολή, παρὰ νά γεμίσει τίς φυλακές της μέ λογοτέχνες, ποιητές καί δημοσιογράφους.

- Σέ ἓνα Κράτος ὅπου οἱ Δικαστές εἶναι ἀνεξάρτητοι καί δέν κινδυνεύουν νά φυλακιστοῦν ὅταν διαφωνοῦν μέ τήν πολιτική ἐξουσία.

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐδῶ στή Θράκη, εἶναι τό σπίτι μας καί ἡ γῆ μας. Ἐδῶ εἶναι οἱ ρίζες μας καί ἡ ἱστορία μας, πού πάει πίσω μέχρι τήν ἐποχή τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλά καί ἀκόμα πῶ πίσω, στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ἄν ἀρχίσουμε νά μιλάμε, ὅπως κάνατε ἐσεῖς, γιά τά «σύνορα τῆς καρδιάς μας» τότε σκάψτε τή γῆ πού σήμερα ὀρίζετε καί θά βρεῖτε μέσα της ποιό τήν ὀρίζαν πρὶν ἀπό σᾶς.

Γι' αυτό, ἄς μὴν κάνουμε τέτοιες κουβέντες. Ἄς κάνουμε αὐτό πού πρότεινε κάποτε ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὅταν εἶπε γιὰ τὴ Συνθήκη τῆς Λωζάνης: «ἡ δίκη διήρκεσε τέσσερις αἰῶνες, ἀλλὰ βγήκε ὀριστικό ἀποτέλεσμα καὶ τώρα πρέπει ὅλοι νὰ τὸ σεβαστοῦμε καὶ νὰ χτίσουμε ἕνα μέλλον εἰρήνης καὶ εὐημερίας πάνω σ' αὐτό»!

Ἐδῶ στὴ Θράκη, χριστιανοὶ καὶ μουσουλμάνοι ζοῦμε μαζί, μὲ τρόπο πού δέν συμβαίνει πουθενά ἄλλοῦ στὴν Εὐρώπη. Ἐδῶ συνυπάρχει ἡ ἀγωνία ἑνός λαοῦ, μὲ διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις, ὅμως μὲ κοινὴ προσήλωση στοῦ εὐρωπαϊκοῦ κεκτημένου.

Ἐδῶ στὴ Θράκη, οἱ μουσουλμανικὲς μειονότητες ἀυξάνουν ἀριθμητικὰ (ἐνῶ στὴν Κωνσταντινούπολη οἱ Ρωμιοὶ δέν εἶναι πιά οὔτε μιὰ σταγόνα στὸν ὠκεανό) καὶ ἀγωνιζόμαστε μαζί νὰ ξεπεράσουμε τὴν οικονομικὴ κρίση, πού μᾶς χτύπησε ὅλους τὸ ἴδιο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ θρησκεία τοῦ καθενός μας.

Ἐδῶ στὴ Θράκη, οἱ μουσουλμάνοι γιὰ δικά τους θέματα, προσωπικοῦ καὶ κληρονομικοῦ δικαίου, μποροῦν νὰ ζητήσουν τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἰσλαμικοῦ δικαίου. Ἐνῶ στὴ Χώρα σας οἱ μουσουλμάνοι δέν ἔχουν τέτοιο δικαίωμα.

Κύριε Πρόεδρε, θὰ διδαχθεῖτε πολλὰ ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψή σας αὐτή!

Ὅμως, ἡ πρόσφατη ἐπίσκεψη τοῦ Ἀντιπροέδρου σας, ἄφησε πολὺ πικρὴ γεύση σὲ ὅλους μας. Ἦταν μιὰ διχαστικὴ ἐπίσκεψη, δέν τήρησε τοὺς κανόνες πού ἐπιβάλλεται νὰ τηρεῖ κάποιος ὅταν ἐπισκεπτεται τὸ σπίτι ἑνός γείτονά του. Ἴσως νὰ μπερδεύει τὴν εὐγένεια μὲ τὴν ἀδυναμία. Περιμένουμε, ἡ δική σας ἐπίσκεψη νὰ διορθώσει αὐτὸ τὸ λάθος.

Ἐπειδὴ οἱ Θρακιῶτες Ἕλληνες πολίτες, χριστιανοὶ καὶ μουσουλμανικὲς μειονότητες, δέν εἴμαστε πλέον διατεθειμένοι νὰ ἐπιτρέψουμε σὲ κανέναν νὰ κλονίσει τὸ ζηλευτὸ μοντέλο συνύπαρξης πού δημιουργήσαμε.

Ἐννοεῖται, οὔτε στοῦ Προξενεῖο σας στὴν Κομοτηνὴ, τὸ ὁποῖο παρεξέκλινε ἀπὸ τὰ καθήκοντά του (ὅπως αὐτὰ ὑπαγορεύονται ἀπὸ τίς Διεθνεῖς Συνθήκες καὶ τὴ Διπλωματία) καὶ μᾶλλον «ξέχασε» ὅτι πρέπει νὰ ἀσχολεῖται μὲ ζητήματα τούρκων ταξιδιωτῶν στὴν Ἑλλάδα, ὅταν προστρέχουν σ' αὐτό, καὶ ὄχι μὲ τοὺς Ἕλληνες πολίτες. Περιμένουμε νὰ τὸ ἀνακαλέσετε στὴν τάξη.

Σᾶς διαμνηνύουμε ὅτι οἱ Θρακιῶτες Ἕλληνες πολίτες –ἂν χρειασεῖ– θὰ ἀπαιτήσουμε καὶ θὰ στηρίξουμε τὸν Πρωθυπουργό μας καὶ τὴν Κυβέρνηση σὲ ὅποιεσδήποτε ἐνέργειες, προκειμένου νὰ ἀπωθηθεῖ κάθε ἐνδεχόμενη ξενικὴ προσπάθεια πού θὰ στοχεύει στοῦ νὰ κλονίσει τὴν ἡρεμὴ συμβίωσή μας στὴν Ἑλληνικὴ Θράκη.

Κύριε Πρόεδρε, καλωσήρθατε στὴ γῆ τοῦ Ὁρφέα.

Μέ τιμὴ

**Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΛΑΜΠΑΚΗΣ**

**Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΑΝΘΙΜΟΣ**

Σταχυολογήσεις θαυμάτων Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ

Τοῦ Διακόνου ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΚΑΣΤΙΖΑ,
πτ. Θεολογίας

Ο ΘΕΟΦΟΡΟΣ πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης σέ μία ὁμιλία του, πού ἐκφώνησε κατά τήν Κυριακή τῶν ἁγίων Μυροφόρων Γυναικῶν στό ποιμνιο τῆς Θεσσαλονίκης, κάνει λόγο γιά τά θαύματα καί γιά τήν ἀναγκαιότητά τους μέχρις ὅτου κηρυχθεῖ ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου σέ ὅλα τά μήκη καί πλάτη τῆς γῆς. Χρειαζονται, ἀναφέρει ὁ ἱερός Γρηγόριος, σημαία καί τεράστια θαύματα γιά νά βεβαιωθεῖ τό κήρυγμα, τό ὁποῖο προηγήθηκε ἀπό τούς ἁγίους Ἀποστόλους σέ ὅλη τήν οἰκουμένη¹.

Πληροφορίες γιά θαύματα τοῦ ἰδίου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔφθασαν μετά ἀπό ἀρκετά χρόνια στήν Κωνσταντινούπολη ὡς μαρτυρία γιά τήν ἀγιότητα τοῦ βίου του. Γιά τόν λόγο αὐτόν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κάλλιστος ζήτησε ἀκριβή ἔκθεση ἀπό τήν Ἐκκλησία τῶν Θεσσαλονικέων, ἡ ὁποία καί τοῦ ἐστάλη ἀφοῦ προηγήθηκε σύναξη κληρικῶν καί λαϊκῶν ὑπό τήν προεδρία τῆς βασιλομήτορος Ἄννης.

Ὁ ἅγιος Φιλόθεος ὁ Κόκκινος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, μαθητής καί βιογράφος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, διάδοχος τοῦ Καλλίστου στόν πατριαρχικό θρόνο, στήν Σύνοδο κατά Προχόρου Κυδῶνη (Ἀπρίλιος 1368) ἀναφέρει τά ἀκόλουθα: «*Τόν ἅγιον ἐκεῖνον ἐγώ καί θεοφόρον ἄνδρα, τόν ἱερόν λέγω Γρηγόριον, καί ἀπό τῆς αὐτοῦ πολιτείας τῆς θαυμαστῆς ἐκεί-*

νης καί ἰσαγγέλου, καί τῶν μεγάλων ἀγῶνων, οὓς ἠγωνίσαστο κατά τε τῶν παθῶν καί τῶν δαιμόνων, ὅσα ἐμέ εἰδέναι τόν ἐκεῖνου πεπειραμένον μάλιστα, ἔτι τε καί ἀφ' ὧν ὑπέρ τῆς ἱερᾶς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας γενναίως ἠγωνίσαστο καί ταύτης προέστη, καί συγγράμμασι καί λόγοις καί διαλέξεσι καί παντί τῷ δυναμένῳ στηρίξας αὐτήν, Ἁγιον ἔχω τοῦτον καί τῶν μεγάλων ἐκεῖνων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας τῶν θεοφόρων Πατέρων κατ' οὐδέν ἐλλείποντα καί μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ τά ἐμά πρός ἐκεῖνον ἐγκώμια, διά τε κανόνων καί ὕμνων ἐμοῦ πονηθέντα, καί ὅσα ὁ παρ' ἐμοῦ συγγραφείς ἐκεῖνου βίος... Στέργω καί τιμῶ τοῦτον ὡς Ἁγιον ἀπό τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, ἅ μετὰ τήν ἐνθένδε πρός Θεόν ἐκδημίαν εἰργάσατο, ἱαμάτων πηγῆν τόν ἴδιον ἀναδείξας τάφον...».

Μέ αὐτή τήν πράξη τοῦ ἔτους 1368, ἐννέα ἔτη μετά τήν κοίμηση τοῦ θείου Γρηγορίου, ἀνεγράφη ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου στό ἡμερολόγιο τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως καί ὀρίσθηκε νά ἐορτάζεται τήν Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, μετά τήν Α΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τά κυριότερα στοιχεῖα γιά τή ζωή καί τή δράση τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ τά ἀντλοῦμε κατά κύριο λόγο ἀπό τό μνημειῶδες ἀγιολογικό ἔργο τοῦ ἁγίου Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου. Τό ἔργο αὐτό, ἐκτός τῶν ἄλλων διαφατί-

ζει και πολλές πτυχές του ήσυχαστικού προβλήματος και μᾶς βοηθᾶ νά κατανοήσουμε πληρέστερα τή θεολογική προβληματική πού αναπτύσσεται τόν 14^ο αἰώνα. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ πώς ὁ ἅγιος Φιλόθεος συνέγραψε τό ἔργο αὐτό πρό τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως τῆς ἁγιοποίησης τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Πιθανολογεῖται, βάσει τῶν στοιχείων πού ἀναφέρει ὁ ἅγιος Φιλόθεος, ὅτι ἄρχισε νά συγγράφει τόν λόγο του περί τό 1361 και γιά ἑπτά συναπτά ἔτη, συλλέγοντας πληροφορίες ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης ἀλλά και ἀπό μαρτυρίες ὅλης τῆς εὐρύτερης περιοχῆς³.

Ὁ ἅγιος Φιλόθεος, ἀναφερόμενος στή θαυματουργική δράση τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ξεδιπλώνει ἕνα πρὸς ἕνα τά θαύματα πού ἔκανε ὁ ἅγιος, εἴτε ἐν ζωῇ εἴτε μετὰ θάνατον και μάλιστα δίδοντας στή δημοσιότητα πληροφορίες σχετικές μέ τά ὀνόματα, τήν κοινωνική θέση, τό φύλο και τήν ἡλικία τῶν εὐεργετηθέντων πιστῶν. Ὁ Λόγος τοῦ ἁγίου Φιλοθέου ξεκινᾷ ἐντυπωσιακά μέ τόν τρόπο τῆς κοιμήσεως τοῦ ἱεροῦ Γρηγορίου.

Κατά τήν κοίμηση τοῦ θεοφόρου Γρηγορίου τό πρόσωπό του φωτίστηκε μέ ἅγιο φῶς. Στοιχεῖο τό ὁποῖο ἀποδεικνύει περίτρανα τήν ἁγιότητα τοῦ βίου του. Ὁ ἅγιος Φιλόθεος παραλληλίζει τή στιγμή τοῦ θανάτου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου μέ αὐτή τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος και ἀρχidiaκόνου Στεφάνου ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ ἁγιότητα συνάδει μέ τήν χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτή ἡ χάρις πλημμύρισε τόν ἅγιο Στέφανο λίγο πρὶν τήν ὥρα τοῦ μαρτυρίου του

και ἡ ἀκτινοβολία τοῦ προσώπου του ἔγινε ὁρατή ἀπό ὅλους τούς παρευρισκόμενους, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη και μέ τόν θεηγόρο Γρηγόριο τή στιγμή τοῦ θανάτου του. Χαρακτηριστικά, ὁ ἅγιος Φιλόθεος ἀναφέρει⁴: «*Ἐπισημαίνει γε μὴν και τοῖς ἐκτός ἐξαισίως ἡ παντουργός αὐτή τοῦ πνεύματος χάρις κἀκεῖνα, φωτί μὲν περιλάμψασα, τό τόν νεκρόν ἔχον ἐκείνου δωμάτιον, ἅμα τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς ξένῳ καταλάμψασα δέ και τά ἐκείνου πρόσωπα και καινῶς ἀλλοίωσασα τῷ περιόντι τῆς αἴγλης, καιτοι γε και προεκτετηγότα και πρό νεκρώσεως και τό πλεῖστον προαπονεκρωθέντα, ὡς μηδέν ἀποδεῖν και ταῦτα τῆς τοῦ μεγάλου Στεφάνου λαμπρᾶς και θεοειδοῦς θέας ἐκείνης, ὀπηνίκα φημί περί Θεοῦ δημηγοροῦντος ἐν μέσῳ τοῦ συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων. “Ἀτενίσαντες”, φησίν, “εἶδον τό πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεῖ πρόσωπον ἀγγέλου”*».

Ὁ ἅγιος Φιλόθεος καταγράφει μέ γλαφυρό τρόπο τά θαύματα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου. Ὡς πρῶτο θαῦμα ἀναφέρεται ἡ θεραπεία ἑνός μοναχοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνῶ βρισκόταν στή Θεσσαλονίκη ὡς ἀσκούμενος, ἀρρώστησε σοβαρά ἔχοντας ἰσχυρότατη κεφαλαλγία, ἡ ὁποία ἡμέρα μέ τήν ἡμέρα ἐπιδεινωνόταν σέ σημεῖο, ἀπό τούς συνεχεῖς πόνους, νά ἐπιζητεῖ τόν θάνατο. Στήν ἐπιθανάτια κλίση τοῦ μοναχοῦ ὁ θεοφόρος Γρηγόριος προσήλθε προκειμένου νά τόν ἐξομολογήσει. Ἀφοῦ τόν κοινώησε, ἀκούμπησε τό κεφάλι τοῦ πάσχοντος χαράσσοντας τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ και χρίοντάς τον μέ ἔλαιο. Εὐθύς ὁ ἀσθενής σηκώθηκε ἀπολύτως ὑγιής και διαρκῶς στήν μετέπειτα ζωή του

όμολογοῦσε τὴν θεία χάρι τῶν ἱεροῦ Γρηγορίου, πού τόν θεράπευσε⁵.

Στὴ συνέχεια τοῦ Λόγου ἀναφέρεται σὲ ἓνα ἀκόμη θαυμαστό γεγονός. Ἕνας οἰκογενειάρχης, ἀπὸ τοὺς πλέον ἐπιφανεῖς τῆς Θεσσαλονίκης, ὑπέφερε ἀπὸ δυνατοὺς κωλικούς, οἱ ὁποῖοι δὲν μποροῦσαν νὰ θεραπευθοῦν μὲ φαρμακευτικὴ περίθαλψη καὶ μάλιστα μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου γίνονταν περισσότερο ἔντονοι. Κανεὶς ἰατρός δὲν μποροῦσε νὰ τόν θεραπεύσει καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀργοπέθαινε. Εὐρισκόμενος στὴν ἐπιθανάτια κλίνη μαζεῦτηκαν συγγενεῖς καὶ φίλοι προκειμένου νὰ τόν ἀποχαιρετήσουν. Ὅπως ἦταν καθημενοὶ γύρω ἀπὸ τὸν ἀσθενή καὶ συζητοῦσαν μεταξύ τους γιὰ τίς θαυματουργικέ

δράσεις τοῦ θεοφόρου Γρηγορίου, πού ἦταν γνωστὲς σὲ ὅλη τὴν Θεσσαλονίκη καὶ τὴν εὐρύτερη Μακεδονία, ὁ ἀσθενὴς ζήτησε νὰ προσέλθει κοντά του ὁ φημισμένος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς πόλης. Πράγματι, μόλις πληροφορήθηκε ὁ ἱερός πατὴρ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἐπισκέφθηκε. Ὁ ἀσθενὴς μὲ δάκρυα στά μάτια τὸν παρακάλεσε νὰ λυπηθεῖ τὴν οἰκογένειά του καὶ τὸν ἴδιο προσωπικά καὶ νὰ τόν θεραπεύσει. Ὁ Ἅγιος λαμβάνοντας ἓνα τμῆμα ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ του στολή τό τοποθέτησε ἐπάνω στὸν πάσχοντα καὶ τότε οἱ πόνοι σταμάτησαν καὶ ὁ ἄνθρωπος σηκώθηκε ὑγιὴς δοξάζοντας τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ διακηρύττοντας σὲ ὅλους τὴν θαυματουργὸ ἐνέργεια τοῦ θείου Γρηγορίου.

(Συνεχίζεται στὸ ἐπόμενο τεῦχος)

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γρηγόριος Παλαμᾶς, Ὁμιλία ιη', τ. 9, ΕΠΕ, σελ. 537-539.
2. Φιλόθεος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, *Λόγος εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης*, στὸ Δημήτριος Γ. Τσάμης, *Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Κοκκίνου, Ἀγιολογικά Ἔργα*, τ. 1, «Θεσσαλονικεῖς Ἅγιοι», σειρά: Θεσσαλονικεῖς Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς, τ. 4, ἔκδ. Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 427-591.
3. Δημήτριος Γ. Τσάμης, *Ἀγιολογία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας*, Θεσσαλονίκη, ἔκδ. Π. Πουρναρά, 2006, σελ. 388 καὶ σελ. 392.
4. Φιλόθεος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, *Λόγος εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης*, παρ. 116, στὸ Δημήτριος Γ. Τσάμης, *Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Κοκκίνου, Ἀγιολογικά Ἔργα*, τ. 1, «Θεσσαλονικεῖς Ἅγιοι», σειρά: Θεσσαλονικεῖς Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς, τ. 4, ἔκδ. Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 564.
5. Φιλόθεος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, *Λόγος εἰς τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης*, ὁ.π., παρ. 117, σελ. 565-566.

Τό θωρηκτό Ἀβέρωφ καί ἡ ἑλληνορθόδοξη θωράκισή μας

Τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ*

ΣΤΗ Θεσσαλονίκη βρέθηκε ἀπό τίς ἄρχές Ὀκτωβρίου τό ἔνδοξο θωρηκτό «Ἀβέρωφ», τό ὁποῖο μᾶς θυμίζει τόν θρίαμβο τοῦ Ἕθνους στούς Βαλκανικούς Πολέμους τοῦ 1912-13. Ἀπό τήν εἰδησεογραφία πληροφοροῦμαστε ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς καί γενικότερα οἱ Βορειοελλαδίτες πραγματοποίησαν ἕνα συγκινητικό λαϊκό προσκύνημα στό σύμβολο τῆς νίκης καί τῆς ναυτοσύνης μας.

Ἀντιγράφω τή σχετική εἰδηση τῆς 4.12.2017: «*Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στίς 53 ἡμέρες ἐπισκεπτηρίου δέχτηκε 130.000 ἐπισκέψεις, τή στιγμή πού τά τελευταῖα δύο χρόνια πού βρισκόταν στήν Ἀθήνα εἶχε καταγράψει 120.000 ἐπισκέψεις. Χθές, τελευταία μέρα τοῦ ἐπισκεπτηρίου, 6.500 ἄνθρωποι βρέθηκαν στό θωρηκτό, ἐνῶ, σέ σύγκριση μέ τό Μουσεῖο τῆς Ἀκρόπολης, τό ὁποῖο δέχεται κατά μέσο ὄρο 4.000 ἐπισκέπτες τήν ἡμέρα, τό «Ἀβέρωφ» κατέγραψε στή Θεσσαλονίκη κατά μέσο ὄρο 2.500 ἐπισκέψεις ἡμερησίως».*

Ἀκόμη πιό συγκινητικό εἶναι τό στοιχεῖο ὅτι μεταξύ τῶν ἐπισκεπτῶν ἦσαν 27.000 μαθητές ἀπό 330 σχολεῖα τῆς Θεσσαλονίκης καί πολλῶν πόλεων τῆς Μακεδονικῆς γῆς. Οἱ νέοι ἔμαθαν καί προβληματίστηκαν δημιουργικά. Οἱ παλαιότεροι συγκινήθηκαν καί φιλοῦσαν τόν ἴστό μέ τή σημαία. Οἱ δάσκαλοι δίδαξαν τό καλύτερο –ἴσως– μάθημα τῆς ζωῆς τους. Καί ὅσοι ἀνησυχοῦμε γιά τήν

πορεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ πήραμε μηνύματα συγκρατημένης αισιοδοξίας. Ὁ Ἕλληνας, παρὰ τήν κρίση, τά προβλήματα καί τίς προπαγάνδες, δέν θέλει νά ἀποκοπεῖ ἀπό τίς ρίζες του. Οἱ ἔθνοαποδομητές δέν ἐπέτυχαν οὔτε πρόκειται τελικά νά ἐπιτύχουν τόν στόχο τους. Ἡ Ὀρθόδοξία, ἡ σημαία, ἡ ἱστορία μας, οἱ ἥρωες, οἱ ἀξίες καί τά ἰδανικά τοῦ 1821, τοῦ 1912, τοῦ 1940 καί τοῦ 1955-59 θά συνεχίσουν νά ἐνθουσιάζουν καί νά ἐνθαρρύνουν τόν λαό μας.

Ὁ «Ἀβέρωφ» συνοψίζει καί ἀποκρυσταλλώνει τίς ἀξίες τοῦ παρελθόντος πού μποροῦν νά μᾶς ὀδηγήσουν σέ ἕνα καλύτερο παρόν καί σέ ἕνα λαμπρότερο μέλλον. Ἡ πίστη στόν Θεό ἦταν τό θεμέλιο τῆς νίκης. Ὁ ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης ἐνίσχυε τό ἠθικό τῶν ναυτῶν του μέ συνεχεῖς ἀναφορές στόν Θεό. Ὁ «Ἀβέρωφ» ἔχει ἀκόμη καί σήμερα τό ἐκκλησιάκι του καί οἱ ναῦτες του πάντα θά προσεύχονται στόν Ἅγιο Νικόλαο. Ἡ διαχρονική συνέχεια τοῦ Ἑλληνισμοῦ διατρανώνεται καί συμβολίζεται ἀπό τίς ἐπιτυχίες μας στή θάλασσα. Σαλαμινομάχοι, βυζαντινοί ναύαρχοι, Κανάρης καί Μιαούλης ἀπέτελεσαν τό παράδειγμα πρὸς μίμησιν γιά τοὺς ναυτικούς μας τοῦ 1912-13. Ἡ ἐπίγνωση τῆς ἱστορικῆς ἀποστολῆς ἀποτυπώνεται χαρακτηριστικά στή φράση τοῦ Κουντουριώτη πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς του κατά τή Ναυμαχία τῆς Ἑλλης, στίς 3.12.1912, ὅτι:

συνέχεια στήν σελίδα 40

* Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Χολέβας εἶναι Πολιτικός Ἐπιστήμων.

ΚΟΙΜΗΘΕΝΤΕΣ ΙΕΡΕΙΣ

✠ **Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Καραστέργιος** (1938-2017): Ὁ μακαριστός Πρωτοπρ. Βασίλειος Καραστέργιος τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαρίας γεννήθηκε τό 1938 στόν Πλάτανο Τρικάλων. Μετά τό πέρας τῶν ἐγκύκλιων σπουδῶν του εἰσήχθη στήν Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία Θεσσαλονίκης καί στή συνέχεια στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Νυμφεύθηκε τήν Εὐδοκία Κεχαγιά, μέ τήν ὁποία ἀπέκτησαν τρία παιδιά. Διάκονος χειροτονήθηκε στίς 22 Σεπτεμβρίου 1963 ἀπό τόν Μητροπολίτη Τρίκκης καί Σταγῶν Διονύσιο καί πρεσβύτερος στίς 13 Μαΐου 1968 ἀπό τόν Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Λεωνίδα. Ὑπηρετήσε ὡς διάκονος στόν ἱερό Ναό Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Καλαμαριάς καί ὡς πρεσβύτερος στούς ἱεροῦς Ναοῦς ἁγίου Παντελεήμονος Βότση, ἁγίου Ἐλευθερίου Ντεπῶ καί ἁγίου Φωτίου τοῦ Μεγάλου. Συνέβαλε τά μέγιστα στήν ἀνέγερση τῶν ἱερῶν Ναῶν ἁγίου Ἐλευθερίου Ντεπῶ, ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἁγίας Ἀναστασίας καί ἁγίου Φωτίου τοῦ Μεγάλου. Ἐκοιμήθη στή Θεσσαλονίκη στίς 6 Νοεμβρίου 2017. Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη στίς 7 Νοεμβρίου 2017 στόν ἱερό Ναό ἁγίου Ἐλευθερίου Ντεπῶ καί ἡ ταφή ἔλαβε χώρα στήν ἱερά Μονή Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στήν Ὁρμύλια Χαλκιδικῆς.

✠ **Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Κέλπης** (1938-2017): Ὁ μακαριστός Πρωτοπρ. Γεώργιος Κέλπης τοῦ Φωτίου καί τῆς Τιμοθέας γεννήθηκε τό 1938 στήν Πάφο τῆς Κύπρου. Μετά τό πέρας τῶν ἐγκύκλιων σπουδῶν εἰσήχθη στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Νυμφεύθηκε τήν Ἄννα Χαλαμπίδου, μέ τήν ὁποία ἀπέκτησαν ὀκτώ παιδιά. Διάκονος χειροτονήθηκε στίς 14 Σεπτεμβρίου 1973 ἀπό τόν Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Λεωνίδα καί πρεσβύτερος στίς 23 Σεπτεμβρίου 1973 ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Ταλαντίου Στέφανο. Ὑπηρετήσε ὡς διάκονος στόν ἱερό Ναό Προφήτου Ἡλίου Ἄνω Πόλεως Θεσσαλονίκης καί ὡς πρεσβύτερος τοῦ ἰδίου Ναοῦ μέ ἀπόσπαση στόν ἱερό Ναό ἁγίου Μηνᾶ Θεσσαλονίκης. Ἐκοιμήθη στή Θεσσαλονίκη στίς 22 Δεκεμβρίου 2017. Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη στίς 24 Δεκεμβρίου στόν ἱερό Ναό ἁγίου Βασιλείου Ν. Ἑλβετίας καί ἡ ταφή ἔλαβε χώρα στό Κοιμητήριο Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου στή Θέρμη Θεσσαλονίκης.

Τό θωρηκτό Ἀβέρωφ καί ἡ ἑλληνορθόδοξη θωράκισή μας

συνέχεια ἀπό τήν σελίδα 39

«Ἐχω σκοπό νά ξαναφέρω τό 1821!»
Καί πράγματι, κατενίκησε τόν τουρκικό στόλο.

Ἡ ἀγάπη τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων γιά τόν «Ἀβέρωφ» ἀποτελεῖ καί ἕνα διαρκές μνημόσυνο γιά τούς μεγάλους

Ἐθνικούς Εὐεργέτες, ὅπως ἦταν ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ πού χρηματοδότησε τήν ἀγορά τοῦ ἱστορικῶ πλοίου.

Ὁ «Ἀβέρωφ» μᾶς χαρίζει τήν ἀπαράιτη ἑλληνορθόδοξη πνευματική θωράκιση!

6.12.2017